БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

48-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 188 (13504)
1971 оной августын 11, среда

Сэн 2 мүнгэн

Тэжээл бэлэдхэлгын шиидхэхы үдэрнүүд

Зунай һүүл һара—август гаража, республикын колхоз, совхозуудта тэжээл бэлэдхэлгын шиидхэхы үе оронхой. Эдэ үдэрнүүдтэл хура хуряалгын эхилтэр, хээрын болон таримал ногооной эгээн шэмэтэй байха үедэ үбһэ, сенаж, силос, ногооной гурил, набшаһата тэжээл ехээр бэлэдхэжэ абаһан лэ ажахынууд ниитынгээ адууһа малай толгой олошоруулжа, ашаг шэмыень дээшэлүүлжэ шадаха байна. Энэ жэлдэ бэлэдхэхэ хүдэлмэри хэзээ хэзээнэйхиһээ ехэ харюусалгатай гэжэ хүдөөгэй ажалшад һайса ойлгоно. Ниитын адууһа малые һайн шанартай тэжээлээр хүсэд хангаха тушаа КПСС-эй XXIV съездын абаһан шиидхэбэри колхоз, совхоз бүхэнэй мүнөөдэрэй дайшалхы зорилго болонхой.

Түрэл партиингаа табиһан зорилгонуудые бэелүүлхэ талаар республика дотор ехэ хүдэлмэри хэгдэһэн, мүнөөшье хэгдэжэ байнхай. Колхоз, совховуудай олон луговодуудай, лугомелиоративна отрядуудай механизаторнуудай хүсөөр сабшалан, таряалан һайжаруулагдажа, нилээд баян ургаса гараһан байна. Теэд тэрэнние хуряажа абаха үедэ хура бороон ехээр орожо, гол мүрэнүүд үерлэжэ, нилээд ехэ тойбо тодхор татаа.

Хэды тиимэ байбашье, республикын хүдөөгэй ажалшад эрэлхэг зүтгэлтэйгоор тэмсэжэ, хото, тосхонуудай хүдэлмэрилэгшэдэй туһаламжа, дэмжэлгээр тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэрээ урагшань ябуулжа байна. Һүүлэй мэдээгээр колхоз, совхозуудай сабшалангай, таримал ногооной 41 процентнь сабшагдаад, 18 мянга гаран тонно үбһэн һүрилдөө, 16 мянга гаран тонно силос дарагдаа. Энэ жэлдэ түрүүшынхеэ 8 мянгаад тонно сенаж хэгдэбэ, 1300 гаран тонно ногооной гурил бэлэдхэгдэбэ. Мүн 5 мянга гаран тонно набшаһата тэжээл бэлэдхэгдэнхэй.

Эдэ тоо, баримтанууд дээрэһээ хараад үзэхэдэ республика дотор үбһэ бэлэдхэлгэ, силос даралга угаа ехэ гээгдэлдэ оронхой. Нёдондонэй энэ үеынхиһөө 6 дахин бага үбһэн абтаад, дүрбэ дахин шахуу бага силос дарагдаад байна бшуу. Энэ талаар Кабанскын, Яруунын, Хоринын, Улаан-Үдын, Мухар-Шэбэрэй, Зэдын болон бусад зарим аймагуудта тон бэрхэшээлтэй байдал тохёолдонхой. Эндэ сабшагдаһан ногоониинь саг соогоо һүрилэгдэнгүй гутажа хэбтэнэ. Мүн нилээд үбһэн үертэ абтаһан байха юм.

Яахадаа иимэ бэрхэшээлдэ орогдооб, энээндэ гансахан үһэ бороон гэмтэй гү? Ушар юуб гэхэдэ, олохон ажахынууд бии байгаа арга боломжонуудаа хүсэдөөр хэрэглэжэ, үбһэшэдэйнгөө хүдэлмэри зохёор эмхидхэжэ шадаагүй бшуу. Илангаяа олохон ажахынууд сенаж хэхэ хүдэлмэридэ бэлэдхэл муутай, тэрэнние дараха траншей, яманууд, хахад башнинууд, тэрэнние хушаха плёнко гэхэ мэтэ бэлэдхэгдээгүй байшоо. Тэрэшэлэн сенажда орохо ногоое хэршэхэ машина, тэхеэрэлгэнүүд бэлэн бэшэ байһан. Мүн шиигтэйгээр һүрилэгдэһэн ногоое агаараар үлеэлгэжэ, сомоодонь хатааха машина, түхеэрэлгэнүүд саг соогоо абтаагүй, тодхогдоогүй.

Иимэ ушарта юу хэхэб, тохёолдоһон бэрхэшээлнүүдые ямар аргаар дабажа гарахаб гэжэ республикымнай түрүү ажахынууд харуулна угэнэ. Хяагтын аймагай Ранжуровай нэрэмжэтэ, «Родина» колхозуудта хура бороогой орожо байгаашье һаань, тус бүридөө 13-12 мянга гаран центнер үбһэ һүрилэнхэй гэхэ гү, али түсэбөө хахадлаад байнхай. «Родина» колхоз үшөө 250 тонно сенаж хэнхэй. Тус колхозуудай сабшалангай гектар бүриһөө 20 гаран центнер үбһэн абтадана. Тэрэшэлэн Бэшүүрэй аймагай «Дружба», «Мухар-Шэбэрэй», Захаамин аймагай «Заганский» колхозуудта, мүн бусад зарим ажахынуудта үбһэ хуряалга урагшатайгаар ябуулагдана.

Эдэ ажахынууд ямар аргаар иимэ амжалтануудые туйлааб гэхэдэ, түрүүн эндэ үбһэшэдэй ажал һайнаар эмхидхэгдэнэ. Тэжээл бэлэдхэлгэдэ хүдөөгэй ажалшад, колхозой гэшүүд хүсэдөөр элсүүлэгдэжэ байна ха юм. Илангаяа сабшагдаһан ногооной һэбэржэ, һүрилдэхэ болохолоор лэ эдэ колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд үбһэшэдэй бригадада туһалха хүнүүдые олоор табидаг байна. Тиигэжэ үдэр, час бүхэн миин алдагданагүй бшуу. Гадна эдэ ажахынууд нилээд ехэ ногоон сенаж, силос болгон дарагдаа. Силосэй ногооной машинаар зөөхэ аргагүй шабар шабха болоходо, энэ хүдэлмэридэ тракторнуудые, мори тэргэ олоор хэрэглэһэн байха юм.

Эдэ болон бусад түрүү ажахынууд үбһэ хуряалга, сенаж хэлгэдэ, силос даралга болон ногооной гурил бэлэдхэлгэдэ трактор, автомашина, элдэб оньһон түхеэрэлгэнүүдые олоор, бүтээсэ ехэтэйгээр хэрэглэнэ бшуу. Тэрэнэй ашаар бүхы хүдэлмэрээ түргэн зуура хэжэ, ногоогүй сагые һамбаашалжа шадана.

Гэбэд эдэ түрүүшүүлэй дүй дүршэлые бүгэдын шадабари болгохо талаар аймагуудай партийна, советскэ, хүдөө ажахын органууд бии юумэ хэнэгүй. Шалгалта хээд үзэхэдэ, олохон газарта тэжээл бэлэдхэлгэ аали нобшоор ябуулагдана, ажалай эмхидхэл һула, бэлэдхэгдэһэн тэжээлэй шанар муу байна. Илангаяа республика дотор түрүүшынхеэ бэлдэгдэжэ байһан сенаж хэхэ технологи наринаар баримтагданагүй. Загарайн аймагай «Гигант» колхоздо сенаж бэлэдхэлгэ гэжэ һайса ханалагдаагүй, агаар орохогүйгөөр бүтүүлэгдээгүй траншей соо ногоо дарана.

Мүн нүхэн соо хэгдэһэн, дарагдаһан ногоое гурбан үдэрһөө ороймог бэшэ полиэтиленовэ плёнкоор һайса хушаха гэһэн эрилтэ сахигданагүй, тэрэниие 5—10 үдэрөөр унжагайруулна. Энэ ушарта һайн шанартай сенаж бэлдэгдэхэгүй. Иимэ баримтанууд Бэшүүрэй аймагташье үзэгдэһэн байгаа.

Тэрэшэлэн ногооной гурил гаргахадаа мүн лэ технологиинь баримтагданагүй, ногоогоо үлүүсэ ехээр хатаажа, шэмэтэ бодосуудыень алдагдахо ушар дайралдана. Захааминай аймагай «Красный Октябрь» колхоздо, Кабанскын аймагай Оймороой совхоздо бэлэдхэгдэһэн ногооной гурил каротин багатай.

Эдэ бүхы дутагдалнуудые тэсэхын аргагүй. Колхоз, совхозуудай болон аймгүйсэдкомуудай, хүдөө ажахын управлениинүүдэй агрономууд, зоотехнигүүд, бусад мэргэжэлтэд тэжээл ехээр бэлэдхэхын түлөө тэмсэхынгээ хажуугаар тэрэниие һайн шанартайгаар бэлэдхэхэ гэжэ оролдохо ушартай.

Манайда тэжээл ехээр бэлэдхэжэ абаха арга бии. Мүнөө үедэ колхоз, совхозуудай сабшалангай, таримал ногооной хахадһаа ехэнхинь сабшагдаагүй, силос ногоон хуряагдажа эхилэгдээдүй байһаар. Зүгөөр үбһэ, тэжээл бэлэдхэжэ абаха саг бага үлөө. Иигээд хаа хаанагүй таряа хуряалган захалха байна ха юм. Тинмэһээ үбһэ, тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэрние али болохоор хурдадхаха тон шухала. Хорин, Мухар-Шэбэрэй болон бусад зарим аймагуудта үбһэ тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэрине дүүргэхэ габшагай 10 хоног, хахад һара соносхогдоо. Ажал хэжэ шадаха хүн бүхэн энэ хүдэлмэридэ элсүүлэгдэжэ байна. Аймагуудай алба хаагшад, промышленна предприятинуудай хүдэлмэришэд үбһэ, тэжээл бэлэдхэлгэдэ олоороо хабаадуулагдана, субботнигууд, воскреснигүүд үргэлжэ эмхидхэгдэнэ. Энэ һайшаалтай хэрэг хаа хаанагүй дэмжэгдэхээр хэрэг.

Таряа хуряалгын эхилтэр үлэһэн үдэрнүүдые хүсэдөөр хэрэглэжэ, үбһэ, сенаж, силос, ногооной гурил, набшаһата тэжээл бэлэдхэхэ түлөөгөө заабол дүүргэхэ гээшэ колхоз, совхоз бүхэнэй дайшалхы хэрэг юм.

БУЛТАНАЙ ХАБААДАХА ХЭРЭГ

ФОТОРЕПОРТАЖ

2000 ЦЕНТНЕРТЭ ХҮРГӨӨ

Дүй дүршэл ехэтэй луговодууд Фёдор Ферапонтович Рыжаков, Иван Герасимович Кушнарев өөһэдынгөө даажа абаһан нуга сабшаланда оролдосотойгоор ажаллаһанай ашаар һайн ургаса ургуулжа шадаа. Эдэ нүхэдэй даадаг 124 гектар сабшаланда үбһэ хуряалга түлэг дундаа абана. Сабшалан уһалагшадай хэһэн ажалынь дэмы ошоогүй, гектар бүриһөө 30 гаран центнер үбһэ ногоо хуряажа байна. Колхозой 3-дахи отделениие эрхилэгшэ коммунист Федос Григорьевич Гребенщиков ажаллана. Эндэхи отделениин хүдэлмэрилэгшэд сэлмэг үдэр бүхэниие хэрэглэжэ, бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлнэ. Тэжээл бэлэдхэлгын халуун хаһада гэрэй эзэн эхэнэрнүүд, һургуулиин һурагшад эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

Эндэ үбһэ хуряалга үргэлжэдөө тооной оньһон техникын хүсөөр хэгдэнэ. Тиигэбэшье намаглиг газараа, ханаабай, мүн шуты бургааһанай заха үзүүр гараар сабшагдана. Фекла Калистратовна Ковалёва, Прасковья Самсоновна Ковалева болон бусад гараар сабшахадаа эрхимлэнэ.

Сабшалга, тармалгада механизаторнууд И. Н. Назаров, Г. П. Иванов болон бусад халаанайнгаа даабариие үлүүлэн дүүргэнэ.

Энэ бригадада манай ерэхэ үедэ тэнгэри бүрхэг, бөөн хара үүлэнүүдээр хушагдажа байгаа һэн. Тиигэбэшье гар хажууршад эршэтэйгээр хүдэлжэ байгаа бэлэй. Эхэнэрнүүд урда үдэрнүүдтэ сабшагдаһан үбһэ һэлин хатаана. Һүүрэһэн үбһэ волокушаар суглуулжа, һүрилэлгын газарта абаашана.

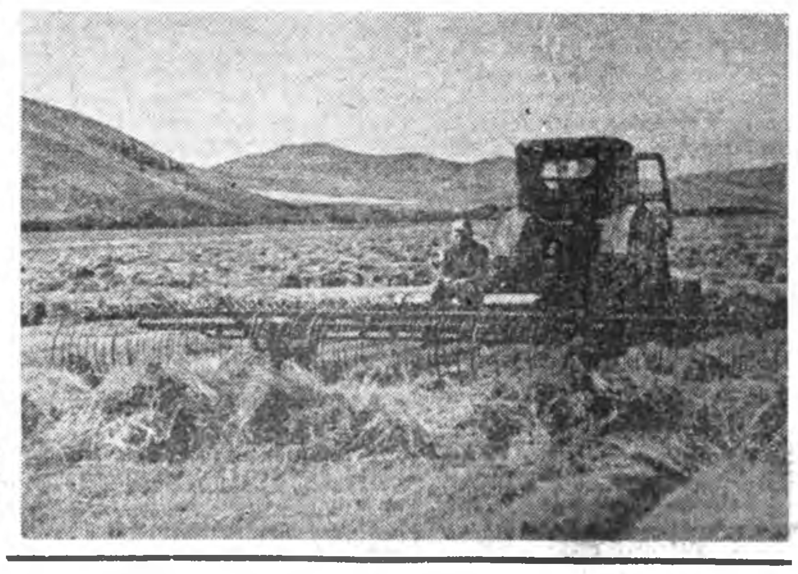
Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой 3-дахи отделениин хүдэлмэришэд 1445 центнер сенаж даража дүүргэнхэй. Эндэхи зуугаад гектар газарһаа 2000 центнерһээ дээшэ үбһэн хуряагданхай. Куналейнхид ниитынгээ малда элбэг хүрэхэ үбһэ тэжээл һайн шанартайгаар бэлэдхэжэ абахын тула үдэр ерэхэ бүри эршэмтэйгээр ажаллана.

З. ВЕСНИНА.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. И. Н. Назаров тракторайнгаа дэргэдэ. 2. И. Ковалевой агрегат тармалгада. 3. К. К. Гребенщиковэй агрегат һүрилэлгэ дээрэ.

АВТОРАЙ фото.

ХУРЯАЛГА ТҮЛЭГ ДУНДАА

Үдэр хоногой үнгэрхэ тудам Хяагтын аймагай колхоз, совхозуудай нуга сабшалан дээрэ ажал хүдэлмэри улам бүри эршэдэжэ байна. Августын 7-ной байдалаар, аймагай ажахынуудта 40 мянган центнер шэмэтэ тэжээл бэлдэгдэә.

Үбһэ хуряагшадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ Ранжуровай нэрэмжэтэ, «Родина» колхозуудай ажалшад түрүүлжэ ябана. Ранжуровай нэрэмжэтэ колхоздо — 12 мянган центнер, «Родина» колхоздо 10 мянгаһаа үлүүтэй центнер үбһэн сомогдоо. Эндэ гол түлэб шарга дээрэ үбһэеэ һүрилнэд.

Ниитын адууһа малда бардам хүрэхэ тэжээл бэлдэхэ гээшэ имагтал хүдөөгэй ажалшадай бэшэ, харин промышленна предприятинуудай, барилгын болон бусад эмхи зургаануудай бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй, алба хаагшадай гол зорилго болонхой. Эгээл иимэһээ промышленна предприятинуудай, эмхи зургаануудай 1000 гаран хүдэлмэрилэгшэд, алба хаагшад хүдөөгэй ажалшадта шефскэ туһаламжа хүргэнэ.

Гадна Сүхын арһанай заводой, Хяагтын хүдөөгэй техническэ мэргэжэлэй училищиин дирекци үбһэ хуряалгын дүүрэтэр хүдэлхыень хоёр-хоёр трактор «Заря» колхоздо, Хяагтын совхоздо эльгээһэн байна. Ажалшадай ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын комбинадай, автотранспортна предприятиин коллективүүд, Наушки станциин түмэр замшад, партиин райкомой, аймагай Соведэй гүйсэдкомой хүдэлмэрилэгшэд шефтээ абаһан ажахынуудтаа гаража, үбһэ хуряалгада ажаллаба.

Сомоной Соведэй шиидхэбэреэр Гхэ-Нугын совхоздо 2 звено нэмэжэ эмхидхэгдээ. Багша Гончик Данзанович Цыбиктаров, ойн харуулшан Нима Нимаевич Эрдынеев тэдэниие хүтэлбэрилнэ.

А. СУРМАЧ.

ДҮҮРГЭХЭ ДҮТЭЛӨӨ

Ленинэй орденой кавалер Григорий Петрович Савельевэй бригада Бэшүүрэй аймагай «Рассвет» колхозой үбһэшэдэй дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ ябана.

— Хэдэн үдэрэй үнгэрхэдэ үбһэ хуряалгаяа дүүргэхэбди,—гэжэ Григорий Петрович хөөрэнэ.

Колхозой ахалагша луговод Филат Афанасьевич Титов жэлһээ жэлдэ үндэр ургаса хуряадаг юм. Байгша ондо 300 га сабшалангай гектар бүриһөө 30—35 центнер үбһэ хуряаха уялга абаа һэн. Мүнөө тэрэ хэлэһэн үгэдөө хүрэжэ байна.

Колхозой ажалшад А. А. Утенков, П. И. Слепнев, Н. В. Афанасьев, С. А. Перелыгин, С. К. Пантелеев болон бусад ниитын адууһа малда үбһэ тэжээл бэлдэлгэдэ илангаяа шалгарна. Тэдэ үдэр бүри 20—30 соото гараар сабшана.

— Нёдондо жэл,—гэжэ Григорий Петрович Савельев хөөрэнэ, — энэ участок дээрэһээ 55 һүри үбһэ хуряагаа һэмди. —Харин энэ жэлдэ 60 гаран һүри сомохо байхабди. Тиихэдээ 5 мянган центнерһээ үлүү тэжээл бэлдэжэ, үхэр малдаа дутамаггүй хүрэхэ үбһэ бэлдэхэ байхабди.

«Рассвет» колхоз 25 мянган центнер үбһэ хуряаха түсэбтэй. Мүнөө эндэ 1300 центнер сенаж һайн шанартайгаар дарагданхай.

Т. СТЕПАНОВ.

ГОЛ ЗОРИЛГО

Ниитын адууһа малда тэжээл бэлэдхэлгэ хүдөөгэй ажалшадай гол шухала зорилго болоно.

— Энэ жэлдэ үбһэ ногооной ургаса һайн. Хэрбээ га бүриһөө 16,5 центнер үбһэ хуряаха түсэбтэй һаа, дунда зэргээр 20 центнер тэжээл бэлдэхэ аабзабди, — гэжэ Мухар-Шэбэрэй аймагай хүдөө ажахын управлениин начальник Мартемьян Александрович Спиридонов манда мэдээсэбэ. Орой хамта аймаг доторхи 16.570 гектарһаа 270 мянган центнер үбһэн хуряагдаха.

Мүнөө 108 тракторна, 112 морин косилка хүдэлнэ. 600 гаран хүн шугы бургааһан соогуур, намаг налюур газараар гар хажуураар сабшана. Колхоз, совхозуудта 22 мянган центнер үбһэн бэлдэгдээ. Набшаһата тэжээл, витаминтай үбһэнэй гурил, сенаж бэлдэлгэ үргэлжэлһөөр. 7 агрегат 2500 центнер үбһэнэй гурил татагдаһан, 5300 центнер набшаһата тэжээл бэлдэгдэһэн байха юм.

Мухар-Шэбэрэй аймагай колхоз, совхозуудай ажалшад үбһэ хуряалгаяа 15 үдэрэй туршада дүүргэжэ, адууһа малдаа элбэг хүрэхэ тэжээл бэлдэхые хараална.

Ю. ЗИЛОТИН.

КПСС-эй ЦК-да, СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ

Экономическа Харилсан туһалалсалгын Соведэй Бухарестдэ 1971 оной июлиин 27—29-дэ болоһон XXV сессиин дүнгүүд тухай Советскэ Союзай делегациин тоосоое КПСС-эй ЦК-гай Политбюро, СССР-эй Министрнүүдэй Совет хаража үзөө. СЭВ-эй гэшүүн оронуудай харилсаа холбоое саашадань гүнзэгыруулхэ ба нарижуулан һайжаруулха, социалис экономическа нэгэдэлые хүгжөөхэ ехэ программые СЭВ-эй XXV сессиин дүүгаар баталан абаһан байгаа. Энэнь СЭВ-эй Москвада болоһон XXIII (тусхай) сесси дээрэ СЭВ-эй гэшүүн оронуудай коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй, правительствануудые толгойлогшонорой тодорхойлһоной ёһоор али бүхы талын аха дүүгэй харилсаа холбооной удаан сагай гол шухала зорилгонуудые бэелүүлхээр социалис оронуудай шууд сэхээр шиидэнги байһые харуулна гэжэ тэмдэглэгдэһэн байгаа.

Энэ үргэлжэ ехэ программые политическэ шухала удха шанартай документ гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Политбюро, СССР-эй Министрнүүдэй Совет тоолоно. Программын хэмжээ ябуулганууды бэелүүлгэ, СЭВ-эй гэшүүн оронуудай экономическа ба өөрыгөө хамгаалха хүсэ шадалые бэхижүүлгэдэ, арадайнь байдал һайжаруулгада тааруугаар социалис ёһоной ажахын, уласхоорондын социалис ажалай хубааралгын булюу һайн талыень бүри хүсэдөөр хэрэглэхэ арга СЭВ-эй гэшүүн оронуудта олгоно. Энэ хадаа социалис оронуудай нэгэдэлые ба нягта жагсаалые бүри ехээр бэхижүүлхэ социальна дэбжэлтын түлөө, эб найрамдалай ба уласхоорондын харилсаа холбооной түлөө тэмсэлдэ социализмын байдалые бэхижүүлхэ байна.

Энэ ехэ программын гүйсэдхэл хангаха эмхидхэлэй ба бусад шухала хэмжээнүүдые ойрын саг соо хараалан зохёожо бэхижүүлгые түгэсхэхыень Советскэ Союзай зохихо органуудта КПСС-эй ЦК-гай Политбюро, СССР-эй Министрнүүдэй Совет даалгаа.

СҮҮДХЫН 1000 ГРАММААР...

Үдын совхозой Доодо-Голой отделениин конторо соо ороходо, Борис Павлович Баглаёв стол дээрэхи обоо хүбоо сааргһан дансануудаа нэгэ тээшэнь ябталһанайнгаа удаа:

— Нарай тугалнуудай шэгнүүрээр һонирхоно гүт? Болохол даа. Үсэгэлдэрэй шэгнэһэн аад, мүнөө согсолжо байнаб. Дүнгүүдыньшье яһала һайн,—гээд тайлбарилан хөөрэжэ үгөө һэн.

Һүүлэй үедэ Доодо-Голой отделениин тугалшад харууһалхаар даажа абаһан тугалнуудайнгаа шэгнүүрые эрид нэмээжэ, томо болгохын тула нилээд оролдодог болонхой. Эндэ залуу тугалшад Галя Чимитцыренова, Валя Цырендоржиева гэгшэд ажахы дотороо онсо шалгарһаар. Үнгэрэгшэ июнь һарада Валентина Цырендоржиевагай харууһалдаг 69 тугалынь тус бүреэ сүүдхын 1018 граммаар шэгнүүрэә нэмээһэн юм.

Эдэ залуу тугалшад адуулжа байһан тугалнуудайнгаа шэгнүүрые эрид дээшэлүүлхын тула үдэрэйнь гурим алдангүй бэлшээжэ, нэмэлтэ тэжээл болгон таряа талханай зүйл машиндагдаһан һүнтэй холин эһээжэ эдюулдэг заншалтай.

— Бэлшээриеэ загуун болгон хүреэлээд һайса уһалхаламнай, ногоониинь жэгдэ һайнаар ургаа. Тиимэһээ тугалнуднай энэ һайжаруулагдаһан бэлшээридээ түргэн садана. Бэлшээриеэ бидэ тусхай графигай ёһоор ашагланабди. Хожомоо бүри үргэдхэжэ, загуунуудаа ехэ болгохо хүсэлэнтэйбди, — гэжэ Галина Чимитцыренова мэдүүлнэ.

А. БАБУШКИН,
Ж. БАДМАЕВ,
Хорины аймаг.

ХАНИ БАРИСААНАЙ, ХАРИЛСАА ХОЛБООНОЙ ДОГОВОР

ДЕЛИ. (ТАСС). Эб найрамдал, хани барисаан ба харилсаа холбоон тухай СССР Индии хоёрой хоорондохи договор августын 9-дэ Делидэ баярай байдалда гар табигдаа. Советскэ Союзай талаһаа СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, Индиин Республикын зүгһөө Индиин Гадаадын хэрэгүүдэй министр Сваран Сингх договорто гар табиһан байна.

Договорто гар табилгын һүүлээр министрнүүд үгэнүүдые хэлээ.

ХАНИ ЁҺОНОЙ ХӨӨРЭЛДӨӨН

ДЕЛИ. (ТАСС). СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко Индиин премьер-министр Индира Гандитай августын 9-дэ уулзалда.

Совет-энэдхэг хоёр талын харилсаанай асуудалнуудаар, тэрэшэлэн али талын һонирходог уласхоорондын хэдэ хэдэн шухала асуудалнуудаар хани халуун оршон байдалда үнгэрһэн хөөрэлдөөнүүдэй үедэ тэдэнэр һанамжануудаа мэдэлсээ.

Эб найрамдал, хани барисаан, харилсаа холбоон тухай баталагдаһан совет-энэдхэг договорые совет-энэдхэг харилсаануудтахи тусгаар шухала ушар болоно гэжэ Индиин премьер-министр И. Ганди сэгнэһэн байна.

ҺАЙН ҺАЙХАН СЭДЬХЭЛЭЙ ХАНИ БАРИСААН БА ТАЛАРХАЛ

Совет-вьетнам хани барисаанай түлөө, США-гай ээрхэг түримхэй ябуулгада эсэргүүсэн, вьетнам арадай хэжэ байһан тэмсэлдэ талархалгын һара манай орон дотор үргэлжэлһөөр. Индохитадтахи гэмтэ муухай дайн байлдаае болюулхын тулада хамтын хүсэл оролдолго гаргахые уряалан, бүхы оронуудай һайн һайхан сэдьхэлтэ хүнүүдтэ совет олониитэ эдэ үдэрнүүдтэ дахяад хандана.

Дайлалдажа байгаад, зохёон байгуулхы ажалаа үргэлжэлүүлдэг, социалис оронуудай, бүхы түрүү үзэл бодолто хүнүүдэй талархал хүлеэдэг арад илагдашагүй. Энэ һанамжа Москвагай почтамтда—Совет-вьетнам хани барисаанай бүлгэмэй гэшүүд болоһон ниислэлэй 90 предприятиин нэгэндэ августын 9-дэ болоһон митинг дээрэ хэлэгдэһэн үгэнүүдэй гол удхань болоно.

— Аха дүүгэй талархалгын ба туһаламжын түлөө совет хүнүүдтэ үшөө дахин баясхалан хүргэхын тулада бидэнэр энэ митингдэ ерээбди гээд Урда Вьетнамай Республикаһаа Советскэ Союзда байдаг посольствын нэгэдэхи секретарь Чыонг Тан мэдүүлээ.

Олон зоной хабаадалгатай һайндэр—Вьетнамай үдэр М. Горькиин нэрэмжэтэ Культурын ба амаралтын түбэй парк соо болоо.

Эхэ ороноо абархын түлөө вьетнам патриодуудай хэжэ байһан үнэн зүб тэмсэлдэ талархалгын хүсэтэ хүдэлөөн Россин Федерациин, Украинын, Прибалтикын, Закавказиин, Дунда Азиин городууд болон тосхонуудта болоржо байнхай.

„Луноход-1“: һарын арбадахи үдэр

ЗАМБУУЛИНАЙ ХОЛЫН ХОЛБОО БАЙГУУЛХА ЦЕНТР. (ТАСС). Бороото далай дээрэ совет луноходой хүдэлмэрилжэ ороһоор юһэдэхи һарын түгэсэхэнь ойротожо байна. Мүнөө үедэ автомат аппарат һарын арбадахи үдэрэй программаар шэнжэлгэнүүдые хэжэ байна.

Августын 6, 7, 8-да аппарат нэгэ газарта зогсожо байгаад, хэмжэлгэнүүдые хээ. Августын 8-да үнгэргэгдэһэн хэлхээ холбооной сеансын үедэ абтаһан телеметрическэ информациин мэдээнэй ёһоор, луноходой оньһо түхеэрэлгэнүүд, тэрээн дээрэхи научна аппаратура хангалтатайгаар хүдэлнэ.

БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

НҮХЭР Т. Д. СЫЧЁВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Республикын хүдөө ажахыда олон жэл соо оролдосотой һайнаар хүдэлмэрилһэнэйнь, ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаһанайнь түлөө, мүн түрэһөөр 70 наһа гүсэһэнтэйнь дашарамдуулан, тусхай пенсионер нүхэр Сычёв Трофим Дорофеевичые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЁНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан. 1971 оной августын 6.

Тэжээл бэлэдхэлгэдэ — түрүү арга

НОГООНОЙ ГУРИЛАЙ ШАНАР ТУХАЙ

Адууһа малда, илангаяа үнеэдтэ, гахай болон шубуудта ургажа байһан ногоогоор хэгдэһэн гурил эдюулхэдэ ашаг шэмэнь эрид дээшэлдэг байна. Иимэ тэжээл бэлэдхэхэдэ, хүхэ ногооной шэмэтэ бодосуудынь хуряалгын үедэ ехээр хорододоггүй юм.

Хэдышье нарин һайнаар хатаагдаһан үбһэн юрын ногоонһоо орходоо протеин багатай, хуряалгын үедэ кальцинь 12 процентээр, фосфор — 11, каротиниинь 85—90 процентээр хородог гээшэ.

Ногооной гурилай һайниинь үшөө юун бэ гэхэдэ, ногооной хуурай зүйлэй 95 процентнь, каротинайнь 90—95 процент тэжээлдээ үлэдэг. Тиимэ тэжээлдэ малай бэедэ шэнгэсэтэй протеиниинь 18—20 процентдэ, каротиниинь килограмм бүридэ 120—350 миллиграммда хүрэдэг байна. Ногооной гурилай шэмэнь 9,8—0,9 тэжээлэй единицэ болодог.

Иимэ гурилые гахайда, шубуунда эдюулхэдэ, таряа талханай зүйл 8—10 процентээр алмагдадаг, үнэсэн ехэтэй витаминтай зүйлнүүдые худалдажа абаһанай хэрэггүй бшуу. Шубуунуудай тэжээлдэ энээниие 5—10 процент холиходо, үндэгэлсэнь 10—15 процент дээшэлжэ, үндэгэнэй шараданъ витамин ехэ боложо, тэрээнһээ абтаһан дальбараанъ өөдэлсэтэй байдаг гэжэ шэнжэлэгдэнхэй.

Ногооной гурилай ашаг үрэ ехэтэй байһые мэдэжэ, республикымнай колхоз, совхозууд тэрэниие хэдэг болонхой. Зүгөөр тэрэниие бэлэдхэхэ технологи хаа хаанагүй наринаар баримталагданагүй. Республикын агрохимлабораториин шалгажа үзэхэдэ, нэгэшье ажахыда һайн шанартай, 1-дэхи, 2-дохи сортын гурил гаргагданагүй тооной. Ногооной гурил шанарайнгаа талаар гурбан сортын байдаг. 1 килограмм гурилда каротиниинь 180 миллиграмм байбал, эрхим сортын, 150 миллиграммһаа бага бэшэ һаа — нэгэдэхи сортын, 120 миллиаграммһаа доогуур бэшэ байбал — 2-дохи сортын гэжэ тоологдодог гуримтай. Хэрбээ тэрэнэй 1 килограмм бүридэнь 14 процентһээ бага бэшэ протеин, 120—180 миллиграмм каротин, 26 процентһээ ехэ бэшэ клетчатка, 8—12 процент шиигтэй байгаа һаа, стандартын эрилтэдэ хүрэдэг гээшэ.

Республикын ажахынуудта бэлэдхэгдэһэн үбһэнэй гурилай шанарынь нимэ байба:

Аймаг, ажахы	Гурил юугээр хэгдээб	Гурилайнь химическэ бүридэл: каротин (миллигр.)	протеин (проц.)	клетчатка (проц.)
Кабанскын аймагай Оймоpой совхоз	горох обёосой холисо	40,0	10,19	26,3
	халаахай	30,0	9,75	26,5
	горох, обёосой холисо	70,0	10,0	26,6
	халаахай	70,0	10,12	26,7
Шергинскэ совхоз	донник	80,0	15,81	24,9
	донник	70,0	16,62	24,0
Кабанскын совхоз	горох-обёос	50,0	15,81	17,7
	горох-обёос	90,0	16,19	19,6
	халаахай	90,0	13,75	22,2
	донник	90,0	18,87	21,6
Улаан-Үдын аймагай Ивалгын ОПХ	хүсы-донник	95,0	18,2	24,1
	халаахай	70,0	19,1	21,1
	хара тарян	70,0	10,8	33,3
	хуһанай набша	60,0	12,1	23,7
	хара тарян	67,5	8,8	34,3
«Улаан-Оронго» колхоз	хээрын ногоон	95,0	10,69	27,2
	хээрын ногоон	90,0	9,81	27,0
	буурсагта ногоон	70,0	10,0	27,7
Захааминай аймагай «Красный Октябрь» колхоз	уляаһанай набша	15,0	11,19	19,1
	халаахай, үрмэдэһэн	25,0	14,50	20,9
	хуһанай намаа	27,0	8,19	25,4
	халаахай-үрмэдэһэн	20,0	13,31	22,3
Загарайн аймагай Эрхирэгэй совхоз	хээрын ногоон	80,0	13,44	19,7
	хээрын ногоон	50,0	14,12	19,7
	халаахай	50,0	17,06	20,9
	халаахай	95,0	12,56	22,7
Онохойн совхоз	хээрын ногоон	40,0	8,69	20,9
	хуһа, уляаһан	50,0	8,62	21,6
	хуһа уляаһан	50,0	7,12	28,2
	элдэб ногоон	60,0	5,31	25,8
«Гигант» колхоз	хүсы	70,0	15,31	19,0
Мухар-Шэбэрэй аймагай «Коммунизм» колхоз	шэниисэ, обёос	80,0	11,44	23,3
	хүсы	50,0	15,50	18,5
«Искра» колхоз	хүсы	60,0	11.50	27,05
	хүсы	40,0	9,87	22,45
	хүсы	50,0	13,37	23,00
	халаахай	60,0	14,37	24,6

Урда жэлнүүдтэшье бэлэдхэгдэһэн гурилай шанар энээнһээ һайн байгаагүй. 1969 ондо шалгагдаһан 150 тонно гурилай 145 тонноной килограмм бүридөө 80 миллиграммһаа бага каротинтай байһан. 1970 ондо шэнжэлэгдэһэн 457 тонно гурилай 407 тонноной килограмм бүридөө 80 миллиграмһаа доошо каротинтай байшоо. 1970 оной августын 1 хүрэтэр шалгагдаһан 111 тонно гурилай 78,5 процентнь иимэ бага каротинтай гэжэ тодорхойлогдоо.

Ногооной гурилай иимэ шанар муутай байһанай гол шалтагаан юун бэ гэхэдэ, тэрээниие хэхэ технологи хазагайруулагдана бшуу. Һайн шанартай гурил гаргахын тула нэн түрүүн ногооень зүбөөр хатаажа шадаха хэрэгтэй. Сабшаһанай һүүлээр тэрэниие хатаатар хэды шэнээн бага саг үнгэрнэб, тэрэнэйнь зэргээр шэмэтэ зүйлнүүдынь, витаминуудынь тэжээлдэ үлэдэг юм. Ногоо сабшаад, тэрэниие һэбэрээжэрхибэл, каротиниинь хородог. Тиимэһээ сабшагдаһан ногоо хэбтүүлжэ болохогүй.

Хоёрдохёор, ногоо жэгдэ һайнаар жэжэлээгүй һаа, гурилайнь шанар доошолдог. Илангаяа Хоринн аймагай «Георгиевский», Хоринн совхозуудта ногоониинь угаа томоор бутаруулагдаһан байшоо.

Мүн үлүүсэ хатаагдаһан гурил каротин багатай байжа, саашадаа хадагалагдаха үедөө тэрэнээ үшөө гээдэг байха. Тиимэһээ ногооной гурил заабол 10—12 процент шиигтэй байха зэргэтэй.

Ногооной гурилда бии байгаа каротин тэрэниие буруугаар хадагалхада хородог байна. Илангаяа һаруул, дулаан, шиигтэй байрада тэрэниие хадагалхада муу. Тиимэ гурил саарһан мэшээг соо, харанхы, һэрюун байрада байлгагдаха эрилтэтэй. Байрань зузаан, шулуун ханатай, сонхогүй, хуурай байха зэргэтэй. Республикымнай ажахынуудта энэ эрилтэ баримталагданагүй, гол түлэб һаруул, наратай газарта тэрэ хадагалагдана.

Ногооной гурил гаргадаг хүнүүдтэ ажалайнь нэмэлтэ түлөөһэн лабораторидо шалгагдаһан гурилай шанарай зэргээр үгтэдэг гуримтай. Тиимэһээ агрозооветеринарна мэргэжэлтэд ногооной гурилай шанар саг соонь лабораторидо шалгуулха уялгатай.

Гадна тиимэ шалгалтын дүн харалсажа байгаад, ногооной гурил гаргадаг агрегадуудай начальнигууд, жахын мэргэжэлтэд гурил гаргаха технологи хубилгаха, шанарыень дээшэлүүлхэ хэмжээнүүдые абаха болоно бшуу.

С. БЕКЕТОВ,
республикын агрохимическэ лабораторие даагша.

МАЛ АДУУЛАГША

Феофан Андреевич Телешев «Байкал» учхоздо юрын хүдэлмэришэнөөр ажалладаг һэн. Арбаад жэлэй урда тээ тэрэ өөрынгөө дураар түбэй һаалиин фермэдэ мал адуулагшаар ороо бэлэй. Энэ нүхэрэй хүдэлһэн үе соо гүүртын һү һаали нилээд ехээр дээшэлһэн байна. Хэрбээ 1960 ондо энэ фермын үнеэн бүриһөө жэлэй туршада 2000 килограммһаа доошо һүн һаагдадаг һаа, һүүлэй 5 жэлэй туршада жэлдээ үнеэн бүриһөө 5000 килограммһаа дээшэ һү һаадаг болоо. Хэрбээ малаа мууса адуулбал, хаанаһаа иимэ ехэ һүн һаагдаха һэм даа. Даажа абаһан малаа оролдосотойгоор адуулһанай үрэ дүн энэ бшуу. Хабар эртэ үнеэдээ адуулганда гаргахын урда тээ Феофан Андреевич бэлшээриеэ ябажа харадаг. Жалга, нуга бүхэниие хараадаа абажа, эндэ малаа хэды шэнээн адуулха ёһотойб гэжэ багсаадаг заншалтай юм. Мал адуулагшад Ф. Телешев, В. П. Степанов, У. Е. Петров гэгшэд үнеэдэй бэлшэхэ саг дадхуулһаар ехэ болгодог. Мүнөө үедэ зүлгэ ногоондо малаа 8—10 часай туршада бэлшээнэ. Үдын һаалгын һүүлээр малаа 4 часай туршада ороохо тариһан полидо адуулна, һүүлээрнь тэдэнээ уһалуурида туужа абаашадаг. Эдэ малшад жэлһээ жэлдэ бэлшээриеэ зүбөөр хэрэглэжэ шададаг байна.

— Үхэр мал адуулхадаа һалхи, һэбшээнэй зүг шэг адаглажа туудагбди. Хүйтэнэй үедэ һалхи уруу, халуунда һэбшээн соо бэлшээхэдэ һайн, — гэжэ Феофан Андреевич хөөрэнэ.

— Ямар аргаар малаа бэлшээхэдэ таатай зохид бэ, — гэжэ асуубаб.

— Үхэр малаа тараан бэлшээхэдэ һайн юм. Үнеэдые хоорондонь 2—3 метр зайтайгаар бэлшээхэ, тэрэгүй һаа, бэлшээриин гээ ногоо түйбэжэрхидэг. Малаа нэгэ жэгдээр, урда хойно оруулангүйгөөр туудагбди. Маанадай хэн нэтэн һүрэгэйнгөө урда ябадаг, хоёрдохимнай хойноһоонь малаа гээгдэхүүлэнгүй туудаг. Тиигэхэдээ шадал һайнтай үнеэд һула малые түридэт, айлгадаг муутай. Тэдэниие тиигүүлхэгүйн тула һайнаар адаглажа, бултыень үзүүр ногоондо бэлшээхые оролдонобди. Иигэжэ малаа хэдэн хоногой туршада адуулһанай һүүлдэ ондоо бэлшээридэ ошогдоно. Тиигэжэ бэлшээриин ногоо һэлгэхэ, һайжаруулха гэжэ хүсэнэбди, — гээд тэрэ харюусаа. Зарим дүршэл багатай мал адуулагшад үхэрнүүдээ бөөн бүлэгөөр туудаг. Түрүүн ябаһан, шадалтай мал ногооной һайниие түүжэ эдидэг, хойгуурхидтань гэшхэгдэһэн тудалдадаг. Тиимэһээ мал һайн ногоотой газар бэдэржэ, нэгэ газарһаа нүгөө тээшэ гүйлдэдэг юм. Тиимэһээ үнеэдэй һү оросо, таргалсань тон муу байдаг.

Ф. Телешевэй хүдэлдэг гүүртэдэ ошожо, һаалишадтай хөөрэлдэхэдэ, тэдэнэр мүнөө суудхын туршада үнеэн бүриһөө пүүд, пүүдһээ дээшэ һү һаана. Һаалишад С. П. Степанова, В. П. Зайцева, Л. Н. Седых, А. Ф. Рандина, А. А. Бронникова болон бусад һарын туршада үнеэн бүриһөө 450 килограммһаа дээшэ һү һаажа байнхай. Үнгэрэгшэ жэлдэ фермын һаалишад үнеэн бүриһөө 5059 килограмм һү һаажа абаа.

— Манай эдэ амжалтанууд адуулагшадай малаа һайнаар бэлшээһэнэй аша ха юм. Энэ хэрэгтэ Феофан Андреевичэй габьяань ехэ, — гэжэ гүүртые даагша А. И. Какаулин хэлэнэ.

Нүхэр Телешев Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай фронтдо шархатаад, үбшэн үлбэршэг бусажа ерээ һэн. Феофан Андреевичые инвалид гэжэ сугтаа хүдэлдэг нүхэдынь дүмэдэг, хайрладаг бэлэй. Телешев урданайхидаал адляар гансал ажал хэжэ шадаха байһанаа нүхэдтөө гэршэлжэ шадаа.

Ажалдаа амжалта туйлаһанайнь түлөө Феофан Андреевич В. И. Ленинэй 100 жэлэй ойдо зорюулагдаһан хүндэлэлэй медаляар, энэ жэлдэ Ажалай Улаан Тугай орденоор, ВДНХ-гай бронзо медаляар шагнагдаһхай. Гадна нүхэр Телешев «Коммунис ажалай ударник» гэһэн нэрэ солодо хүртэһэн, мүн мал ажалай 1-дэхи классай мастер алдартай.

С. ХАЛТУЕВ,
«Байкал» учхозой партбюрогой секретарь.

НЁДОНДОНОЙХИҺОО ХОЛО ЕХЭ

Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой һү һаалиин фермын хүдэлмэрилэгшэд бүри июлиин 16-да гүрэндэ 6780 центнер һү тушаажа, гурбан кварталай түсэб 101,2 процент дүүргэһэн. Гүрэндэ һү тушаалгаар нёдондонойхидо орходоо 1629 центнерээр ехые тушаажа шадаа.

Ажахын хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд гүрэндэ һайн шанартай һү худалдахын, түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэхын тула правлениин заседани дээрэ хэдэн удаа зүбшэжэ, зохихо хэмжээнүүдые бэелүүлһэн байха юм. Һаалиин бүхы гүүртэнүүдтэ суглаан үнгэргэгдэжэ, хайшан гэжэ һү һаалияа дээшэлүүлхэ тухай тэндэ хэлсэһэн, һаалишад өөһэдынгөө һанамжа хэлэһэн байна. Колхозой зоовет-мэргэжэлтэд тусхай график табижа, гүүртын һаалишан бүхэнтэй хэлсэһэн, зүбшэһэн юм. Һаалишад болон мал адуулагшадай бүхы хүсые түсэбэй дүүргэлтэдэ элсүүлжэ шадаа.

Бригадын партийна организаци, мэргэжэлтэд социалис мүрысөөнэй дүн һара бүри гаргажа, туйлаһан амжалтануудаа батадхаха, дутуу дундануудаа хайшан гэжэ усадхаха тухай хэлсэдэг байгаа. Мүн һарын һүүлдэ мүрысэгшэ гүүртэнүүдэй түлөөлэгшэд бэе бэедээ ябалсажа, ажал хүдэлмэриеэ шалгалсадаг заншалтай.

Бүри хабар байхада зуһаланда нүүхэ асуудал зүбшэн хэлсэжэ, малай байра, малшадай гэр заһабарилха, тэдэниие хэрэгтэй бараагаар саг болзортонь хангаха, зунай үедэ хайшан гэжэ ехэ һү һаажа абаха тухай асуудалаар суглаан болоо һэн. Эдэ бүхы шухала асуудалнууд саг соогоо шиидхэгдэһэн байна. Энэ ажахы гүрэндэ һү худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб 164,9 процент дүүргэһэн юм. Тиигэжэ тэдэнэр хэлэһэн үгэдөө хүрөө.

Партиин райком, аймгүйсэдком һү һаалгаар колхоз, совхозуудай фермэнүүдэй хоорондо дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүн гаргажа, гүрэндэ һү худалдаха хахад жэлэй түсэб 212,4 процент дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур 860 центнер һү худалдаһан тус колхозой 3-дахи һаалиин гүүртэ түрүүлээ гэжэ тоолоо. Энэ гүүртын бригадир Е. Б. Занаев, партийна эхин организациин секретарь Г. Т. Элбенов коллективэйнгээ дунда эмхидхэлэй, ойлгууламжын хүдэлмэри амжалтатайгаар ябуулжа шадаа.

Мүн Э. Ц. Дондуповай хүтэлбэрилдэг гүүртынхид хараалһан түсэбөө 222 процент дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур гүрэндэ 459 центнер һү худалдаһан байна. Колхозой түсэбөө дүүргэхэ хэрэгтэ түрүү һаалишад Елизавета Ринчинова, Эрдыни Раднаев, Мария Гилязева болон бусад хубитаяа ехээр оруулһан байна.

Мария Гилязева эршэтэ ажалаараа Баян гол нютагтаа суурхаһаар үнинэй. Энэ һаалишанай дүй дүршэл тухай бэшэмээр.

Үнеэдые һубайруулангүй, жэл бүри түрүүлжэ шадабал, һү һаали эрид дээшэлдэг гэжэ малшад һайн мэдэнэ. Тиимэһээ Мария үнеэн бүхэнөө саг соонь ороондо оруулдаг. Үнеэдэй тугаллаһанай һүүлээр 16—28 хоноһон хойно үхэр бүхэниие ажаглажа, ототой болоһон үеынь алдадаггүй. Нүхэр Гилязева үбэлэй туршада малаа үбһэ, силос, ороохо тарянай зүйлөөр хооллуулдаг. Тиимэһээ Марияын харууһалжа байһан мал жэлэй дүрбэн сагта шадал һайнтай, тобир тарганууд байдаг.

— Үнеэдһээ ехэ һү һааха, тобир һайн тугал абахын тула, шэргээд байһан үнеэдээ һайнаар эдеэлүүлдэг гуримтайб, — гээд Мария өөрынгөө онол арга тухай хөөрэжэ ороно. — Үнеэдээ тугаллахаһаань 50—60 хоног урид һаахаяа болижо, рационоор эдеэлүүлжэ эхилдэгби. Хэрбээ үнеэдые тугаллатарнь һаажа байбал, хожомоо тэрэниие хэдышье һайнаар эдеэлүүлхэдэ ехэ һү үгэхэгүй. Энээнһээ гадна, тугалынь түлжэсэ муутай, элдэб үбшэндэ нэрбэгдэхэдээ бэлэн байдаг. Илангаяа һүтэй үнеэдые саг соонь шэргээхэ хэрэгтэ анхарха хэрэгтэй. Теэд шэргээхэдээ түрүүн 10 үдэрэй туршада суудхэдэ хоёр удаа һаажа. Удаань 6 үдэртэ суудхын нэгэ удаа һаагаад шэргээдэг гуримтайб. Мүн энэ үедэ рационһоо шэмэтэ тэжээл гаргагдажа, үбһөөр эдеэлүүлдэгби...

Түрүүшынхеэ тугаллаһан гунжад багаар һү үгэдэг гэжэ хэлсэдэг. Теэд дүршэлтэй болоһон һаалишан эдэ гунжадай түрэхын урда тээ дэлэнгыень нидхэржэ байдаг.

Үнгэрэгшэ үбэл хамтынгаа малда үбһэ тэжээл элбэгээр бэлэдхэһэнэй ашаар энэ колхоз малайнгаа ашаг шэмэ нилээд дээшэлүүлжэ шадаһан байна. Ажахын һаалишад энэ жэлэй түсэб болзорһоо урид дүүргэхэ гэһэн зорилготойгоор ажаллана. Тиихэдээ ерэхэ жэлдэ үшөө ехэ һү һаажа абахын тула тэдэнэр малаа һайса бэлшээн таргалуулха, саг соонь ороондо оруулха гэжэ оролдоно.

Баян голой һаалишад ехэ һүнэй түлөө эхилһэн тэмсэлээ улам хүсэтэйгөөр үргэлжэлүүлһээр.

В. ГАРМАЕВ.
Баргажанай аймаг.

ГАБЬЯАТА АЖАЛААРАА ШАЛГАРАГШАД

Хонин ажал хадаа Хоринн аймагай Үдын совхозой гол һалбари болоно. Ажахынгаа гол баялиг арьбадхан үсхэбэрилдэг хонишод жэлһээ жэлдэ амжалта туйлана.

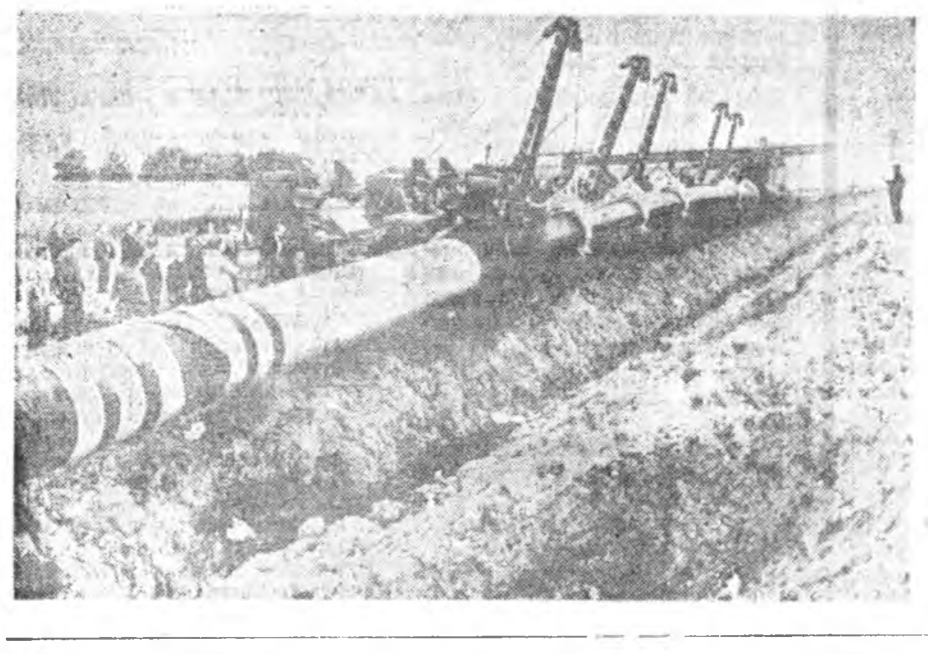
Совхозой профком хонишодой дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүн һая согсолбо. Тиихэдэнь ахалагша хонишон Василий Никифорович Недорезов түрүү һуури эзэлээ. Амжалта бэлэхэнээр туйлагдадаггүй. Түрүүшээр тэрээндэ элдэб бэрхэшээл тохёолдоо. Энэ ажалаа орхёод, ондоо хүдэлмэридэ орохые хэды һанаашалаашье һаа, эрэ хүн зориһондоо гэгшэ гэжэ бодомжолон, зоригоо мохонгүй хүдэлдэг һэн. Он жэлэй үнгэрхэдэ, мэргэжэл шадабаритай, дүй дүршэлтэй болоһон байгаа. Эсэстээ тэрэнэй оролдосо хэшээл ашаяа харюулжа, совхозойнгоо хонишодой дунда илажа гараба бшуу.

Василий Никифорович 559 хони харууһалхадаа, энэ жэлдэ 100 эхэ хонидһоо хурьга абажа, гээлтэ хоролтогүйгөөр түлжүүлһэн, хонин бүриһөө 3 килограммһаа үлүү нооһо хайшалһан байна. Нёдондо хонидтоо элбэг хүрэхэ үбһэ хулһа, ногоон һолоомо бэлдэһэнһээ иимэ үндэр үрэ дүнгүүдые туйлаа гэхэдэ алдуу болохогүй. Мүнөө тэрэ эдеэлсэ һайнтай газараар малаа адуулжа, хурьгадаа хори гаран килограмм шэгнүүртэйгээр эхэһээнь һалгаагаад, ондоо отарада тушааба.

2-дохи отделениин хонишон Доржо Гундасамбаев хоёрдохи һуурида гараа. Эхэ хонидой отарануудые даадаг Ц. Гунтыпова, Д. Дамбаев, Д. Норбоев болон бусад үнэн шударгы ажалаараа мүн лэ һайн дүнгүүдые харуулба. Тэдэ хонидойнгоо тэжээлэйнь рацион зүбөөр табидаг, зоотехническэ ёһо гурим шадамар бэрхээр баримталдаг юм.

Мүнөө совхозой хонишодто халуун хаһа ороод байна — малаа искусственнаар үрэжүүлжэ эхилхэнь. Энэ ажал хэрэг болзор соонь һайнаар үнгэргэхэдөө, хонидоо һубайруулангүй, абаһан уялгаяа дүүргэхэбди гэжэ хонишод ойлгоно бшуу.

Д. НАЙДАНОВ.

Чехословакиин газар дайда дээрэ уласхоорондын газопроводой барилга үргэн далайсатайгаар ябуулагдана. Тэрэ газопроводоор Советскэ Союзай газ ЧССР, ГДР болон Баруун Европын бусад гүрэнүүдтэ эльгээгдэхэ юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Тротен шадар соргонуудые тодхолго.

ЧТК—ТАСС-ай фото.

РЕДАКЦИДА ХАРЮУСАНА

„Анхардаггүй байһанай хойшолон"

гэжэ статья манай газетын байгша оной апрелиин 25-най номерто «Алмаха, арьбалха, хинаха» гэһэн ниитэ гаршаг доро толилогдоо һэн.

«Һүүлэй үедэ, илангаяа үнгэрэгшэ жэлдэ совхозоймнай дирекци, партком болон зооветеринарна мэргэжэлтэд фермын ажал хүдэлмэри, малай үүлтэр һайжаруулха асуудалда анхаралаа мүртэйгөөр табяагүй, манай эрилтэдэ хайша хэрэгээр хандаһан байна. Эгээл энээнһээ уламжалан, һү һаали жэл соо үнеэн бүриһөө аяар 402 килограммаар доошолжо, нёдондо жэлэйнгээ даабари миин 84,5 процентдэ хүргөөбди. Аймаг соогоо ганса үүлтэртэ малай фермэ һэн тулань, байра байдалыень шэнээр һэльбэн заһаха, бүхыдэнь оньһожоруулха ёһотой байгаа...» — гээд тус статьягай автор, Мухар-Шэбэрэй аймагай «Авангард» совхозой Алташын адагай һүнэй фермые даагша нүхэр Ч. Ирдынеева бэшэһэн юм.

КПСС-эй Мухар-Шэбэрэй райкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр Конев энэ статья тушаа манай редакцида иигэжэ харюусаба:

— «Анхардаггүй байһанай хойшолон» гэжэ статья дотор заагдаһан баримтанууд зүб. Тэрэ «Авангард» совхозой партийна суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ, фермэдэ тохёолдожо байһан дутагдалнуудые усадхаха талаар тодорхой хэмжээнүүд абтаа. Үхэр мал уһалха түхеэрэлгэ тодхогдоо. Һапар һаалишад үнеэдээ механическа аргаар һаадаг болохо. Малай үүлтэр һайжаруулха талаар отделенидэ зоотехник томилогдоо. Эдэ бүхы хэмжээнүүдэй ашаар фермэ һү һаалгаар, гүрэндэ тушаалгаар хахад жэлэйнгээ түсэб үлүүлэн дүүргэһэн байна.

Эб найрамдал, хани барисаан, харилсаа холбоон тухай Совет Социалис Республикануудай Союзай ба Индиин Республикын хоорондохи

ДОГОВОР

Хоорондоо тогтоһон үнэн зүрхэнэй хани барисаа үргэдхэхые ба бэхижүүлхые хүсэн,

хани барисаа, харилсаа холбоо саашадань хүгжөөлгэ хоёр гүрэнэй национальна шухала аша туһада, тэрэшэлэн Азидахи, бүхы дэлхэй дээрэхи бата бэхи эб найрамдалай аша туһада тааралдана гэжэ тоолон,

бүгэдэ нииитын эб найрамдал ба аюулгүй байдал батадхалгада туһалхаар, уласхоорондын шахардуу шанга байдал һулаалруулха, колониализмын үлэгдэлнүүдые усадхаха зорилгоор эсэшэ хүсэлэл оролдолго гаргахаар шиидэнги байһан дээрэһээ,

ондо ондоо политическэ ба нииитын байгуулалтатай гүрэнүүдэй энхэ тайбанаар зэргэ оршон байха, харилсаа холбоо тогтоохо гол ёһонуудта батаар этигэдэг байһанаа лаблан,

тулалдаа хэхэ аргаар бэшэ, харин харилсаа холбоо үргэдхэхэ замаар лэ мүнөөнэй дэлхэй дээрэ уласхоорондын асуудалнууд шиидэгдэжэ шадаха гэжэ этигэдэг дээрэһээ,

Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин Уставай уг зорилго ба гол ёһонуудые баримталхаар шиидэнги байһанаа лаблан,

нэгэ талаһаа Совет Социалис Республикануудай Союз, нүгөө талаһаа Индиин Республика тус договорые баталха гэжэ шиидээ, энэ зорилгоор доро дурсагдаһан түлөөлэгшэдые томилоо:

Совет Социалис Республикануудай Союзай зүгһөө—СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко

Индиин Республикын зүгһөө—Индиин гадаадын хэрэгүүдэй министр Сваран Сингх,

өөһэдынгөө түлөөлэлгэнүүдые барагдаһан түхэлтэйгөөр ба зохихо журамай ёһоор лаблаһанайн һүүлээр доро дурсагдаһан тухай үгэеэ ойлголсоо.

СТАТЬЯ I

Хоёр орон ба тэдэнэй арадууд хоорондоо хүсэд эбтэй, хани барилдаатай байха гэжэ Дээдэ зэргэтэ хэлсээ хэгшэ таланууд тангаригдан мэдүүлнэ. Алишье тала бүхэн нүгөө талынгаа бэеэ даанхай байдалые, бүрин эрхые ба газар уһанайнь бүрин бүтэн байлгые хүндэлхэ, нүгөө талынгаа дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсалгаһаа бэеэ бариха. Дээдэ зэргэтэ хэлсээ хэгшэ таланууд өөһэдынгөө хоорондохи үнэн зүрхэнэй хани барисаанай, хүршэ һайн ба али бүхы талын холбооной харилсаае дээрэ дурсагдаһан гол ёһонуудта, тэрэшэлэн тэгшэ эрхэтэй, али алиндаа ашатай туһатай гол ёһонуудта үндэһэлэн, саашадань хүгжөөн бэхижүүлхэ.

СТАТЬЯ II

Өөһэдынгөө арадуудай бата бэхи эб найрамдалые ба аюулгүй байдалые хангалгада али болохоор туһалха хүсэл эрмэлзэлгэеэ хүтэлбэри болгон, Дээдэ зэргэтэ хэлсээ хэгшэ таланууд хадаа Азида, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал аршалан хамгаалхын ба бэхижүүлхын, буу зэбсэг яаралтайгаар түхеэрэлгые болюулхын, ядерна ба юрын түхэлэй буу зэбсэгүүдые уласхоорондын үрэ ехэтэй хиналта доро бүгэдэ нииитээрээ, хүсэдөөр хуряахын тулада саашанхи хүсэлэл оролдолго гаргахаар шиидэнги байһан тухайгаа мэдүүлнэ.

СТАТЬЯ III

Үндэһэ һанай ба шажан мүргэлэй илгаануудһаа дулдыдангүйгөөр бүхы арадууд болон гүрэнүүдэй тэгшэ эрхэтэй байха нангин үзэл бодолдо үнэн сэхэ байдагаа хүтэлбэри болгон, Дээдэ зэргэтэ хэлсээ хэгшэ таланууд колониализм болон расизмын бүхы түхэл маягаар үзэгдэлгые буруушаана, тэдэниие эсэслэн, хүсэдөөр усадхаха тухай эрмэлзэхээр шиидэнги байһанаа дахяад лаблана.

Эдэ зорилгонуудые түйлахын, колониализм ба расизмын ээрхэлгэдэ эсэргүүсэн тэмсэдэг арадуудай үнэн зүб хүсэл эрмэлзэлгэнүүдые дэмжэхын тулада Дээдэ зэргэтэ хэлсээ хэгшэ таланууд бусад гүрэнүүдтэй харилсаа холбоо байгуулдаг байха.

СТАТЬЯ IV

Совет Социалис Республикануудай Союз хадаа сэрэгэй бүлэглэлнүүдтэ хабаадахагүй гэһэн Индиин политикые хүндэлнэ, энэ политикань бүгэдэ нииитын эб найрамдал ба уласхоорондын аюулгүй байдал дэмжэхэ, дэлхэй дээрэ шахардуу шанга байдал һулаалруулха шухала нүхэсэл болоно гэжэ дахяад лаблана.

Бүхы арадуудтай хани барисаа, харилсаа холбоо бэхижүүлхэ зорилготойгоор Совет Социалис Республикануудай Союзай бэелүүлдэг амгалан ёһоной политикые Индиин Республика хүндэлнэ.

СТАТЬЯ V

Бүгэдэ нииитын эб найрамдал ба аюулгүй байдал хангахые гүнзэгы ехээр эрмэлзэдэг, эдэ зорилгонуудые түйлахын тулада уласхоорондын оршондо хоорондоо харилсаатайгаар хэгдэдэг ябуулгые ехэ удха шанартай гэжэ тоолодог, Дээдэ зэргэтэ хэлсээ хэгшэ таланууд хоёр ороной һонирходог уласхоорондын шухала асуудалнуудаар гүрэнэй хүтэлбэрилхы ажал ябуулагшадай хоорондо уулзалгануудые хэхэ, һанамжануудаа мэдэлсэхэ, хоёр правительствын тусхай делегацинууд болон тусхай түлөөлэгшэдые бэе бэедээ эльгээлсэхэ, мүн дипломатическа аргаар бэе бэетээ саг үргэлжын холбоо барисаатай байха.

СТАТЬЯ VI

Өөһэдынгөө хоорондохи экономическа, научна ба техническэ харилсаа холбооe ехэ удха шанартай гэжэ тоолодог дээрэһээ Дээдэ зэргэтэ хэлсээ хэгшэ таланууд эдэ һалбаринуудаар али алиндаа ашатай туһатай, али бүхы талын харилсаа холбооe саашадань бэхижүүлэн үргэдхэхэ, тэрэшэлэн хоорондоо тэгшэ эрхэтэй, али алиндаа ашатай туһатай байха, хүршэ оронуудтай баталагдаһан хэлсээнүүд болон тусхай хэлсээнүүдые сахихада, нацинуудта эгээн лэ таарамжатай байха гуримда үндэһэлэн, худалдаа наймаанай, транспортын ба хэлхеэ холбооной талаар хоорондохи харилсаа холбоогоо үргэдхэхэ. Иигэжэ Совет Социалис Республикануудай Союзай ба Индиин хоорондо 1970 оной декабриин 26-да баталагдаһан худалдаа наймаанай хэлсээгээр хараалагдаһан байна бшуу.

СТАТЬЯ VII

Наукын, искусствын, литературын, гэгээрэлэй, элүүрые хамгаалгын, хэблэлэй, радиогой, телевидениин, киногой, туризмын ба спортын талаар хоорондохи холбоо барисаагаа саашадань хүгжөөлгэдэ Дээдэ зэргэтэ хэлсээ хэгшэ таланууд туһалха байна.

СТАТЬЯ VIII

Хоёр ороной хоорондо тогтоһон заншалта хани барисаанай ёһоор, Дээдэ зэргэтэ хэлсээ хэгшэ таланууд хадаа нүгөөдэ талада эсэргүүгээр зорюулагдаһан ямар нэгэн сэрэгэй союзда орохогүй гү, али хабаадалсахагүй гэжэ тангариглан мэдүүлнэ.

Нүгөөдэ таладаа эсэргүүгээр ямар нэгэн ээрхэг түримхэй ябуулга хэхэһээ бэеэ бариха, нүгөөдэ Дээдэ зэргэтэ хэлсээ хэгшэ талада сэрэгэй хохидол ушаруулхаар ямар нэгэн ябуулга хэхын тулада өөрынгөө газарые хэрэглүүлхэгүй гэһэн уялга Дээдэ зэргэтэ хэлсээ хэгшэ тала бүхэн абана.

СТАТЬЯ IX

Нүгөөдэ талатаяа зэбсэгтэ тулалдаанда хабаадажа байһан ямаршье гурбадахи талада али бүхы туһаламжа үзүүлгэһээ бэеэ бариха гэһэн уялга Дээдэ зэргэтэ хэлсээ хэгшэ тала бүхэн абана. Хэрбээ али нэгэ таладань добтолгын хэгдээд гү, али добтолго хэхэ аюулай тохёолдоод байгаа һаань, Дээдэ зэргэтэ хэлсээ хэгшэ таланууд иимэ аюулые зайсуулха ба оронуудайнгаа эб найрамдал болон аюулгүй байдалые хангаха зорилгоор үрэ ехэтэй хэмжээнүүдые абахын тулада хоорондоо дары түргэнөөр зүбшэлнүүдые хэжэ орохо байна.

СТАТЬЯ X

Энэ договорто тааруугүйгөөр нэгэ гү, али олоншье гүрэн тушаа нюусаар гү, али элитээр ямар нэгэн уялга бэедээ даажа абахагүй гэжэ Дээдэ зэргэтэ хэлсээ хэгшэ тала бүхэн тангариглан мэдүүлнэ. Ямаршье ондоо гүрэндэ гү, али гүрэнүүдтэ ямаршье уялга үгөөгүй, нүгөө таладаа сэрэгэй хохидол ушаруулжа шадахаар ямар нэгэн уялгануудые бэедээ даажа абахагүй гэжэ Дээдэ зэргэтэ хэлсээ хэгшэ тала бүхэн саашань мэдүүлнэ.

СТАТЬЯ XI

Энэ договор хорин жэлэй болзортой, хэрбээ Дээдэ зэргэтэ хэлсээ хэгшэ талануудай нэгэн договорой хүсэндөө байлгые болюулха тухай мэдүүлээд, договорой болзорой дүүрэхэһээ 12 һарын урда тээ Дээдэ зэргэтэ хэлсээ хэгшэ нүгөө таладаа дуулгаагүй һаань, договорой хүсэндөө байха болзорынь удаадахи табан жэлэй турша соо зүн дэгээн һунаагдаха байна.

Договор эсэслэн баталагдаха ёһотой, тус договорые баталһанай һүүлээр нэгэ һарын турша соо эсэслэн баталалгын грамотануудые Москвада андалдан абалсаһанай һүүлээр хүсэндөө орохо байна.

СТАТЬЯ XII

Тус договорой ямаршье статьяе гү, али статьянуудые тодолон тайлбарилгаар Дээдэ зэргэтэ хэлсээ хэгшэ талануудай хоорондо гаража магад ямаршье арсалдаан хоёр талын бэе бэеэ хүндэлэлсэдэг ба ойлголсодог амгалан ёһоной аргаар шиидхэгдэхэ зэргэтэй.

Дурсагдаһан бүрин эрхэтэ түлөөлэгшэд ород, хинди ба англи хэлэнүүд дээрэ зохёогдоһон тус договорто гараа табяа, тиихэдэ бүхы текстнүүдынь аб адли удхатай, тэрээндэ тамганууд дарагдаа.

Иимэ ушар Нью-Делидэ 1971 оной августын 9-дэ болоһон байна.

Совет Социалис Республикануудай Союзай түлөө
А. ГРОМЫКО,
гадаадын хэрэгүүдэй министр.

Индиин Республикын түлөө
СВАРАН СИНГХ,
гадаадын хэрэгүүдэй министр.

ВЬЕТНАМАЙ ДЕМОКРАТИЧЕСКА РЕСПУБЛИКА. **Ханойн механическа заводой хүдэлмэришэд байгша оной түрүүшын хахадай үйлэдбэриин түсэб болзорһоонь хахад һараар урид дүүргэжэ, ороной промышленность ба хүдөө ажахыда хэрэглэгдэхэ һайн шанартай олон тоото машина бүтээн гаргаһан байна.**

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: заводто бүтээгдэһэн шэнэ машинанууд.

ВИА—ТАСС-ай фото.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДТА

ШЭНЭ ЮУМЭ ҮҮСХЭГШЭДЭЙ ХҮДЭЛӨӨН

БЕРЛИН. (ТАСС). Үйлэдбэриие, ажалай эрхэ байдалые һайжаруулха зорилготой 900 гаран дурадхал Фрейтальдахи «1945 оной майн 8-най» нэрэмжэтэ шанарта буладай заводой шэнэ юумэ үүсхэгшэд ба урлан наринжуулагшадай коллективүүд жэлэй эхинһээ хойшо оруулһан байна. Эдэ дурадхалнуудые бэелүүлһэнэй ашаар 7 миллион шахуу марка алмагдаа. Тус городой дүрбэн хүдэлмэришэн бүхэнэй нэгэниинь шэнэ юумэ үүсхэдэг гү, али урлан наринжуулагша болоһон байха юм.

СЕПГ-гэй VIII съездэ бэлдэлгын болоһон мүнөө жэлдэ шэнэ юумэ үүсхэгшэдэй хүдэлөөн илангаяа ехэ далайсатайгаар дэлгэрээ. Республикын арадай ажахын бүхы һалбаринуудта энэ жэлэй түрүүшын зургаа һарын турша соо шэнэ юумэ үүсхэгшэдэй ба урлан наринжуулагшадай юрэнхы тоо нёдондо жэлэй тус үеынхитэй сасуулбал, хори гаран процентээр олон болоо.

ВЕНГРИИН АШАГТА МАЛТАМАЛНУУДАЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИИН АМЖАЛТАНУУД

БУДАПЕШТ. (ТАСС). Дүрбэдэхи түсэбтэ табан жэлые дүүргэлгын үедэ Венгридэ байгаалиин газ абалга хоёр шахуу дахин нэмэжэ, жэлдээ 5,5 миллиард кубическа метр болохо байна. Тиихэдэ нефть 9,6 миллион тонно болюхо.

Венгридэ боксит ехэ элбэг юм. Алюминиин промышленностиие хүгжөөхэ программын ёһоор, боксит мүнөө хоёр миллион тонно абтадаг байгаа һаа, 1975 ондо гурба миллион тонно хүрэтэр абтадаг болохо. Жэлэй турша соо 28 шахуу миллион тонно нүүрһэн малтан абтаха.

ВНР-эй ашагта малтамалнуудай промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай заседани болоходоо, дүрбэдэхи табан жэлдэ тус һалбариие хүгжөөхэ зорилгонууд зүбшэн хэлсэгдээ һэн. Тиихэдээ үйлэдбэриин байгууламжые шэнэдхэлгэдэ ,ашаг үрыень дээшэлүүлгэдэ гол анхарал хандуулагдаһан байна.

АЛЮМИНИ ХҮНЖЭЛ

ПРАГА. (ТАСС). Чехословакиин бүд нэхэлгын промышленность угаа һонирхолтой шэнэ зүйл гаргадаг болоо. Шэл утаһаар нэхэгдэһэн хүнжэлые нэгэ талаһаань полиэфирнэ плёнкоор хушаһанайнгаа һүүлээр тэрээн дээрэ тон нимгэхэнээр алюмини гүйлгэдэг. Хэрбээ хүнжэлые алюмини хушалтаарнь доошонь харуулаад хушаа һаа, дулаасуулдаг, юуб гэхэдэ, металлическа хушалта дулаае 90 процент хүрэтэр баридаг байна. Хэрбээ металлическа хушалтань дээрэ байгаа һаань, тон халуун үедэ тэрээн доро унтаха болоно, юуб гэхэдэ, алюмини хушалта дулаанай туяануудые халгаан сухарюулдаг юм.

Алюмини хүнжэл оройдоол 55 грамм шэгнүүртэй, тэрэниие юрын портсигарһаа ехэ бэшэ хэмжээтэй футляр соо багтаажа болоно.

БОЛГАРИИН БУЛАД

СОФИ. (ТАСС). Болгариин булад хайлуулагшад түрүүшын булад гаргаһан үдэрһөө хойшонхи арба найман жэлэйнгээ ойе тэмдэглэбэ. Софи шадарай Перникэ городто Ленинэй нэрэмжэтэ металлургическа завод Советскэ Союзай аха дүүгэй туһаламжаар баригдаад, 1953 оной августын 8-да тэндэһээ Болгариин түрүүшын булад абтаа һэн.

Үнгэрһэн 18 жэлэй турша соо хара металлурги тон ехээр хүгжөө. Софиһаа 16 километртэ ороной тон томо Кремиковскэ металлургическа комбинат баригданхай. 1970 ондо орон дотор 1.800 мянган тонно булад хайлуулагдаа. Хүн бүхэндэ хүртэсын талаар 211,9 килограмм булад хайлуулдаг болоһон НРБ энэ талаар хэдэ хэдэн хүгжэнги оронуудай зэргэдэ гаранхай.

Болгариин хара металлурги бүри түргэнөөр хүгжэдэг боложо байна.

КУБЫН ЦЕЛЛЮЛОЗНО-СААРҺАНАЙ ПРОМЫШЛЕННОСТЬ БҮРИ ЕХЭ ХҮСЭТЭЙ БОЛОНО

ГАВАНА. (ТАСС). Кубын целлюлозно-саарһанай промышленностиин ажалшад энэ жэлэй түрүүшын хахадта ехэ амжалта түйлаа. Түрүүшын зургаа һарын турша соо 1970 оной тус үеынхитэй сасуулбал, 23 процентээр ехэ саарһан гаргагдаһан байна. Продукци гаргалга 10,100 үлүүтэй тонноор нэмээ.

Сьенфуэгос (Лас-Вильяс провинци) город шадарай «Дамухидахи» фабрика республикын целлюлозно-саарһанай долоон томо предприятиин нэгэн гээшэ. Эндэ саахар гаргалгын үлэгдэлнүүд хэрэглэгдэжэ, сагаан ба үнгэтэ саарһан, тэрэшэлэн картон гаргагдана.

(ТАСС).

Бурядай АССР-эй Министрнүүдэй Совет, гүрэнэй эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай областной совет 1971 оной түрүүшын хахадта ажалшадай депутадуудай сельскэ, сомоной, поселково Соведүүдэй дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүн һаяхан гаргаа.

Дурсагдаһан үе соо дэлгэрһэн мүрысөөндэ һайн үрэ дүн түйлаһанайнгаа түлөө Зэдын аймагай Белозерско сельскэ Совет нэгэдэхи һуури эзэлжэ, Бурядай АССР-эй Министрнүүдэй

Шалгарагшадта—шан

Соведэй дамжуулгын Улаан тугта, 500 түхэригэй нэгэдэхи мүнгэн шанда хуртэһэн байна. Дурсагдаһан сельсоведэй түрүүлэгшэ нүхэр Выборовада, тус сельсоведэй секретарь нүхэр Батодоржиевада һарын салингай хэмжээтэй мүнгэн шан үгтэхөөр тогтоогдобо.

Загарайн аймагай ажалшадай депутадуудай Дээдэ-Элхиин сельскэ Совет хоёрдохи һуури эзэлжэ, 400 түхэригөөр, Бэшүүрэй аймагай ажалшадай депутадуудай Ара-Хэрээтын сомоной Совет гурбадахи һуури эзэлжэ, 250 түхэригөөр шагнагдаха болобо.

Хориин аймагай Краснопартизанска, Улаан-Үдын аймагай Ехэ-Куналейн, Мухар-Шэбэрэй аймагай Хонхолын сельскэ, поселково Соведүүдэй ажал һайн гэжэ тоологдоо.

НОМОЙ ТАГ

ЭРДЭМЭЙ ОРЬЁЛ ӨӨДЭ

1921 ондо, тэбхэр табин жэлэй урда тээ болоһон арадай революци гасалан зоболондо дарагдажа байһан, үгытэй ядуу, барга бүдүүлиг, харанхы мунхаг байдалтай монгол арадай ажабайдалда тэрэлтэ һайхан ерээдүйдэ замыень зааһан одон болоһон түүхэтэй.

Арадай засагай табин жэлэй хугасаа соо баяд ноёдой дарлалта мүлжэлгэһээ мултарһан монгол арад Советскэ Союзай, мүн социалис бусад оронуудай аха дүүгэй туһаламжаар гайхамшаг амжалтануудые түйлаа. Энэ үе соо Монголой Арадай Республикын социалис байгуулалтын бүхы һалбаринуудта — промышленность болон хүдөө ажахыда, соёл культура болон эрдэм гэгээрэлдэ үндэһэн хубилалта болоһон байна. Түүхэтэ богонихон болзорто хэзээ нэгэтэ гээгдэнги феодальна гүрэн байһан Монгол орон хүндэ индустритай, хүгжэнги хүдөө ажахытай, соёл гэгээрэлтэй орон болотороо урган хүгжөө. Монголой Арадай-революционно партиин удхашан арадаа уласхоорондын пролетариадай агууехэ вождь В. И. Ленинэй зааһан замаар хүтэлжэ, толотомо илалта түйлаа бшуу.

Арадай гэгээрэлэй талаар амжаһан түйлалтань илангаяа эли бодо юм.

Зүүн Сибириин культурын институдай багша, түүхын эрдэмэй кандидат Р. Л. Балдаевай «Монголой Арадай Республикын арадай гэгээрэл» гэһэн монографи «Наука» хэблэлэй зүүн зүгэй арадуудай литературын главна редакцяар һая хэблэгдэжэ гараба. Р. Л. Балдаевай бэшэһэн энэ ном гурбан хубиһаа бүридэнэ. Арадай революциин болоһон түрүүшын үдэрһөө эхилээд, мүнөө үе хүрэтэр Монгол орондо үргэн нииитэ ажалшадай эрдэм гэгээрэлэй хүгжэлтэ эндэ угаа һонирхолтойгоор харуулагданхай. Тиихэдэ автор орон доторнь болоһон экономическа, политическэ асари ехэ хубилалтануудтай нягта холбоотойгоор энээниие зураглана.

...1911 ондо Монгол орондо баяд ноёдой үхибүүдэй һураха оройдоол нэгэ һургуули байһан юм. Ород, буряад багшанар эндэ олшар бага үхибүүдтэ үзэг бэшэг заадаг һэн ха. Эрхүүгэй багшанарай семинари дүүргээд, Алайрта багшалжа байтараа Монгол эльгээгдэһэн Николай Тарасович Данчиновай бэшэг бии. 1913 ондо Үргөө хотодо нээгдэһэн эхин һургуулида тэрэ хүдэлһэн байгаа. Монгол, ород, татар үхибүүд тэндэ һураһан байха юм. Оролдосо хэшээлээрээ шалгарһан эрхим бэрхэнүүдынь һуралсалаа үргэлжэлүүлхын тулада Эрхүү эльгээгдэдэг бэлэй.

Арадай гэгээрэлэй мэдээжэ ажал ябуулагша Д. В. Манзанов, Боохон нютагһаа Д. А. Абашеев, Н. Ф. Бутуханов, Агаһаа Цыбен Жамсарано болон бусад багшанар Н. Т. Данчиновтай хамта Монголдо хүдэлһэн гэхэ.

Арадай революциин илаһанай һүүлээр соёл болбосорол, эрдэм гэгээрэл хүгжөөхэ хэрэгтэнь Совет Росси аха дүү хүршэдөө айхабтар ехэ дэмжэлгэ, туһаламжа үзүүлһэн байгаа. Ламын шажан мүргэлэй горитой һаад түбэг татааашье һаань, үзэг бэшэгтэ һуража, эрдэмэй далай тамаран гаталхые эрмэлзэгшэдэй арюун нангин, билтарма ехэ хүсэлэнгые юуншье зогсоожо шадаагүй.

Монголой Арадай Республикын правительствын, МНРП-гэй Центральна Комитедэй шиидхэбэреэр 1941 оной март һарада эндэ шэнэ алфавитда орожо, арадай гэгээрэлдэ үндэһэн хубилалта болоһоо гадна, саашадаа хурдан түргөөр хүгжэхэ эрхэ нүхэсэл байгуулагдаа һэн.

— 1942 ондо Монгол орондо университет нээгдэхэдээ, шэнэ байдалай замда гараһан арадай ажаһуудалда гайхамшаг үйлэ хэрэг болоһон юм. Мүнөө эндэ 7 дээдэ һургуули хүдэлнэ. Лаборатори, мастерской болон туршалгын станцинуудынь эрдэм ухаанай шэнэ түхеэрэлгээр хангагданхай,—гээд Р. Л. Балдаевай ном соо дэлгэрэнгыгээр хэлэгдэнэ.

Үнгэрһэн һуралсалай жэлдэ юрэнхы эрдэмэй 484 һургуулида —211 мянган үхибүүд, 19 тусхай дунда ба 7 дээдэ һургуулида 18 мянга шахуу студентнэр һураһан байна. 10 мянган хүнэй хүртэсэдэ һурагшадай тооe абажа хараха болоо һаа,·Монголой Арадай Республика Баруун Европын хүгжэнги олохон оронуудые ахижа гараа.

Энэл ха юм даа, жаргалта байдалаа зохёожо байһан арад түмэнэй эгээл ехэ баялиг болохо эрдэмэй орьёл өөдэ хэһэн дабшалта.

И. ТУГУТОВ,
түүхын эрдэмэй кандидат.

Уһанай аюул сарагшад

1. ХЭРЭМ БОЛОҺОН ХҮҮРГЭ

Һүүлэй үдэрнүүдтэ манай республика дотор хура бороотой байжа, олонхи голнууд һабаһаа халижа, нуга тохойнуудаар уһан таран урдаа. Июлиин 27-ной үдэшэ гэхэ гү даа, али июлиин 28-най һүни Зэдэ голой нюруу үргэдэжэ, зарим налюур газарайнь уһан эрьеһээ халиһан, хүн зониие нилээд тухашаруулһан байна. Энээниие уридшалан мэдэһэн тула КПСС-эй Зэдын райкомой дэргэдэ тусхай штаб эмхидхэгдэжэ, ерэхэе байһан уһанай аюул тухайда хүн зондо дуулгагдаһан байгаа.

Гал уһан хоёрһоо аймшагтай, хүсэтэй юумэн үгы гэжэ хэр угһаа хэлсэдэг аабза. Галзуу түргэнөөр үерлэһэн уһые хазаарлаха гээшэ үнэхөөрөөшье бэлэн бэшэ. Хэды тиигэбэшье, аймагай ажалшад халташье мэгдээгүй, харин бүхы хүсэ шадалаа шангадхан оролсожо, уһанай зэрлиг аашые хазаарлажа шадаа.

Тэдэнэй баатаршалгые домоглон магтаха гээшэ дэмбэрэлтэй.

***

Василий Яковлевич хараха янзада аали даруу зантай, жэжэ юумые оройдоо тоодоггүй. Хэхэ гэһэн юумэеэ саг болзортонь гам наринаар хээд, үшөө бэрхэтэй, дабагдашагүй юумэ хэхые оролдодог зантай. Яахабши даа. Тиимэ табисууртайл хүн ха юм. Олоной хэрэгтэ аргагүй туһатай юумэ хэжэ һураһан хадаа тиигэнэ ёһотой.

Наһаараа хүүргэ барижа ябаһан аад, Зэдэ голой бага сага нэмэжэ захалһые обёороогүй байһандаа гомдоо бэлэй. Харьялаа хурдан урасхалтай голой шабдаг хатуу оёор уруу табаад метр утатай шэнэһэн бахананнуудые туха сүлөөгүй шаажа байһаниинь тэрэшье гэлэй. Нэгэ тонноһоо хүндэ автомат балтын наяран бүүхань гайтай ааб даа. Бүри урдань, гушаад онуудта иимэ гаһар томо балта үгыл һэн ха. Яһан шэнги болотороо хатаһан шэнэһэн мунса аяар дээрэ далайнхай, оршон тойрониие сууряаташатарнь буулгагша бэлэй.

Архагар томо гарнуудыень, хүдэр шанга бэеыень адаглан харахада, Василий Яковлевич залуудаа бүришье хүсэтэй ябаал хаш даа.

Эртэ үглөөнһөө бүрхэгшэг, боротой байһан аад, наранай хадын саагуур хоргодохоо байһаниинь, үгыньшье мэдэгдэнэгүй. Хүүргэ баригшад үнөөхил хэбээрээ хүдэлнэ. Тиигэжэ байтарнь харгы заһадаг управлениин ахалагша инженер Даба Мандарович Замьянов хаанаһаашьеб ондого-сондого харайлган ерээд:

— Василий Яковлевич, уһан нэмэжэ байна. Үер болохонь хаш. Баригдажа байһан хүүргэдэмнай хэрэглэгдэхэ бүхы материалнуудые добо газарта бушуухан шэрэжэ обоолоод, Нугынгаа хүүргые үерһөө хамгаалхаа ошохо болообди, —гээд машинаһаа харайн буугаадхиба.

— Гайха тагна ехэ! Уһанай нэмэжэ байһые обёороогүй байхадаа хайшан гэнэбиб,—гэжэ Василий бэедээ гомдонги дуугараад, хамта хүдэлжэ байһан хүбүүдтээ даабаринуудые үгөөдхибэ.

Гушаад жэлдэ хүүргэ барилсажа, прораб-инженерээр хүдэлжэ ябаһан тула тэрэ огтошье мэгдээгүй, харин 1969 оной август һарада ашаглалгада үгэһэн шэб шэнэ хүүргэеэ уһанай үерһөө хайшан гэжэ хамгаалха тухайдаа нилээд бодолгото болобо. «Нилээд шанга, хүсэтэй үертэ диилдэхэгүйнь тула проектдэнь өөрын хубилалта оруулаа һэм. Амбаар бүхэниинь оёортоо нилээд зузаан поолтой. Досоонь ехэ шулуун ябталаатай. Хамарыень халхалһан бахананнууд зоогдонхой. Тэрэл бахананнууд уһанай шанга урасхалые хоёр тээшэнь задаршатарнь сохихо, амбаарнуудайм хамарые халхалха ёһотой» гэжэ сэдьхэһээр байтарнь, асари хүсэтэй тракторнууд үнөөхи материалыень добо дээрэ зөөгөөд, тэдэнииень хүүргэшэд түмэр утаһаар орёожо бүхэлжэрхибэ.

Июлиин 27-ной үдэшэ Василий Яковлевич Николаев хорёод хүбүүдые абаад, Петропавловкаһаа арбаад модо холошог, Зэдэ голой харьялаа түргэн газарта баригдаһан хүүргэеэ хамгаалхаа яаран ошобо. 173 метр ута хүүргэ уһанай үерһөө хамгаалха гээшэ тон бэрхэтэй, харюусалгатайшье хэрэг ха юм. Ягаашье һаа хамгаалха шухала. Тиигээгүй һаа, хэдэн зуу мянган түхэригэй зөөри миин һалаха, хэды олон ажахынууд уһанда хаагдаха, урданайхидаал адли нилээд зобохо ушартай болоно. Энээниие коммунист В. Я. Николаев яһала һайн мэдэнэ, тиимэһээ энэ харюусалгатай даабари өөртөө даажа абаа.

Нуга гэжэ газарта ерэхэтэйгээ сасуу тэрэнэй бригада уһанай харьялан урдахые хаража байгаагүй, бүхы техникээ тон зүбөөр хэрэглэн, хайр шулуу хэрэгтэй газартань адхаһан, зарим газартань һубаг ханааб малтаһан байна. Тиихэдэ ганса хүүргэ дээрээ дүшөөд машина хайр шулуу жэгдэлэн адхаа ха юм.

Василий Яковлевичай блокнодые яаралгүйхэн иранаб. Уһанда норошонхой, тиимэһээ буршыжа хатаһан блокнодтонь иигэжэ бэшээтэй. Хүүргэеэ хамгаалжа байхадаа бэшээ юм гү, али үерэй нэгэ бага номгорһон хойно бэшээ юм гү? Юрэ бү мэдэе. Ухамайшалан һурахань аягүй байгаа.

«Хүүргэдэ ошохотойгоо хамта инженер Замьянов Д. М. уһанай ерэсые хэмжэхэ тусхай прибор табяа. Час бүхэндэ хорёод сантиметр уһан нэмэнэ. Уһанай үндэр болохо тума досоом муудаха юм. Тиигэбэшье хүбүүдээ заримдаа урмашуулан, яаруулан байжа хүдэлөөбди. Бүхы юумэн хэгдээ. Уһанай хүсэтэй гээшэнь аргагүй. Үглөөнэй табан часта хүүргэ дээгүүрнай уһан халижа захалба. Нижаганаха, һалганаха гээшэнь. Би ото хүүргэ дээгүүр һүндэлэн ябанаб. Аймагаймнай хүтэлбэрилэгшэд ээлжээгээр ерээд лэ ошоно. Республикын хүтэлбэрилэгшэдшье бии хэбэртэй. Нам шэнги һанаагаа зобонод лэ хаш...»

Ажамидаралай, баатаршалгын халуун амисхалаар соробхолһон мүрнүүд. Июлиин 28-най үглөөнэй найман часта уһан айхабтар хүсэтэйгөөр халин урдажа, бүришье бэрхэшээлтэй байдал тохёолдуулба. Тиихэдэнь хүүргын оёорые бүхэлһэн дүшөөд сантиметр үргэнтэй бревно хюрөөдэжэ, уһанай мүргэсые нэгэ заа һуладуулжа шадаба.

Энэнь энэшье гэлэй. Харин бүри бэрхэтэй байдал июлиин 29-нэй һүниин хоёр сагта тохёолдобо. Харанхы гээшэнь аргагүй. Голой хоёр эрьедэ хошоод трактор табигданхай, харанхы һүниие шобто харбан гэрэлтүүлхэ юм. Тээ саанаһаа, тохойн булангһаа хоёр хаарбазын (паромой онгосо) сэхэ хүүргэ тээшэ урдажа ябахань бүрэлзэн харагдаба. Яахаб, хайшан гэжэ тэдэниие барихаб? Баряагүйдэ баһа аргагүй, хүүргыень задаршатарнь мүргэжэ болохо. Нилээд томо, зузаан ха юм. Уһаншье хүүргын хоёр талаар урдана. Үргэн, гүнзэгы, хүйтэн. Хубсаһаа тайлажа ороод, тросоор уяжа, тракотораар эрье тээшэ шэрүүлхэ гэжэ Василий Яковлевич шиидэбэ. Нүхэр Николаев уһанда айхабтар бэрхэ, хоёр-гурбан километр ямаршьегүй тамардаг байһан юм. Тиимэһээ мүнөө айжа һүрдөөгүй, бултанай хараһаар байтар хубсаһаа бушуухан тайлаад, трос баринхай. уһа уруу орожо, хаарбазын дүтэлхэтэй хамта саб шүүрэлдээд, тэрэ дары шагтагалжа үрдибэ. Тиихэдэнь шираг шамбай бэетэй нэгэ хүбүүн тэрэ дороо хубсаһаа тайлажа хаяад, трос баринхай, тамаржа, хоёрдохи хаарбазыень шагтагалаад, эрье тээшэ татуулба.

Иигэжэ коммунист Василий Яковлевич Николаевай бригада гурбан хоногой туршада уһанай зэрлиг үертэй тэмсэжэ, модон хүүргэеэ ёһотой хэрэм болгожо, ямаршье бэрхэшээлтэй аюулые диилэжэ шадаха байһанаа харуулаа бэлэй.

Василий Яковлевич өөр тухайдаа хөөрэхэ дурагүй хүн. 1938 онһоо хойшо манай Буряадта һууринжажа, ото хүүргэнүүдые барилсажа ябаһаар. «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орден, Ленин багшын зуун наһанай дурасхаалта медаль, «Хүндэтэ харгышан» гэжэ тэмдэг, мүн бусадшье медальнууд тэрэнэй сээжые шэмэглэнэ. Тэрэшэлэн «Буряадай АССР-эй габьяата барилгашан» гэһэн нэрэ зэргэтэй.

Тэрэнэй хани нүхэр Людмила Николаевна пенсидэ гаранхай, тиигэбэшье почтодо хүдэлһэн зандаа. Рэм гэжэ хүбүүниинь эсэгэдээл адли мүн баһа хүүргэ барилсадаг. Валеринь горняк мэргэжэлтэй,мүнөө сэрэгэй албанда байна.

Юрын барилгашан, ажалай баатар, ёһотой эсэгэ тухай домоглон хэлэхэдэ иимэл даа. Уужам дэлгэр Буряад оронойнгоо голнуудай олонхи хүүргэнүүд дээгүүр гарахадаа, очеркымни геройе дурсан һанажа ябаарайгты. Юундэб гэхэдэ, иимэ хүнүүд олоной ажабайдалые шэмэглэн гоёолсоно ха юм.

М. ОСОДОЕВ,
манай тусхай корр.

ДЭЭДЭ ҺУРГУУЛИИН БОГОҺО ДЭЭРЭ...

Арбадахи класс дүүргээд ябаһан эдир залуу хүнэй хүсэ эрмэлзэлынь ямар ехэ хүсэтэй, хүлгөөтэй байдаг бэ! Тэдэнэй олонхидынь түрэлхидэйнгөө гү, али багшанарайнгаа хэлэдэгээр, бэеэ мэдэһэн, бэлигээ шалгажа үзэһэн ябадаг. Тиимэшүүл зорижо, нэтэржэ ерээ һаа, Москва, Киев, Новосибирск гү, али бэшэшье хото городуудта оршодог университет, институт, консерваторинуудта зорин ошожо, шадал хабаяа харуулан, шалгалта барижа туршадаг, «һанаһандаа хүрэжэ, һарбайһанаашье абажа» шададаг. Баһа ташха ондоо эрмэлзэлтэй— дунда һургуули дүүргэмсээрээ, түрэл колхоз, совхоздоо гү, али предприяти, барилга дээрэ хүдэлжэ, ажалай амта таниха, ажабайдалай арюун замда гарахаяа, аба эжыдээ, арад зондоо абаһаар лэ туһалхаяа тэгүүлдэг даруу зантай хүбүүд, басагад олон байдаг...

Гэхэтэй хамта мүнөө жэл Улаан-Үдэдэ оршодог институт техникумүүдтэ нёдондонойхиһоо үсөөн бэшэ залуушуул ерэжэ, оролгын шалгалта түлэг дундаа барина гэжэ тэмдэглэлтэй.

...Үдэ мүрэнэй урда бэеын Нарһата (Сосново) һууринда, Зүүн Сибириин технологическа институдай һаруул үндэр шэнэ байшангай дэргэдэ түбхинэһэн һургуулиин газаа, досоогуурнь залуушуул һүндэлэн хаглгашална. Эндэ, институдай багшанарай лаблан хөөрэһэнэй ёһоор, 725 хүнэй һуурида 2 мянган эдиршүүл «буляалдана». Жэшээлхэдэ, эдеэ хоолой товарнуудай промышленностиин экономико ба эмхидхэлэй факультедтэ 47 хүнэй һуури 283 хүн, промышленно-граждан барилгын факультедтэ 41 хүнэй һуури 222 хүн ээлхын хойноһоо оролдоно.

Эндэ бүхы Зүүн Сибириин, Магадан, Сахалинһаа эхилээд, Алас-Дурнын хэдэ хэдэн хизаар областьнуудһаа гадна, Грузиин, Узбегэй, Казахай союзна республиканууднаа, аяар холын Коми АССР-һээ, Ригэ хотоһоошье ерэһэн хүбүүд, басагад бии. «Дурлаһан мэлхэй далай гаталха» гэдэг энэл хаям даа. Тэдэнэй олонхидынь үнэхөөрөө үнинһөө хойшо һанаһан хүсэһэнөө бэелүүлхэ гэжэ шиидээ. Шэтын областьһоо ерэһэн Наталья Зайцева иигэжэ хөөрэнэ: «абамни Шэтэдээ медицинын институтда оро гэжэ дурадхаа һэн. Теэд би өөрөө медицинэдэ балай һүзэггүй хүм. Харин лэ хара багаһаа сагаан эдеэнэй салгидаанда, сепараторай аялгата абяанда дадашоо, дурлашоо юмби. Үшар тиимэһээ һү болбосоруулгын факультедтэ ороно гэжэ ерээб. Оролдожол байнаб. Зүгөөр химеэр «гурба» абажархиба хаб. Конкурсоор орожо шадаагүй һаа, бэрхэшүүлдэ түригдэшоо һаа, балай гомдохошьегүйб. Нютагаа ошожо, һүнэй заводто гү, али түрэл колхоздоо хүдэлнэ аабзаб».

Иигэжэ харюусахадань юун гэхэбши — зүб лэ хаям даа. Баһа Молдавиһаа ерэһэн нэгэ залуу хүбүүн иигэжэ мэдүүлнэ: «Би нарата дулаан Молдавида ажаһуудагшье һаа, шэрүүн уларилта Сибирьтэ ехээр дурлашоо хүм. Энэ үргэн тала хизаарнуудта бодожо байһан барилгануудта хабаадалсаа һаа, гоё бэлэй. Институт дүүргээд Усть-Илимэй ГЭС барилсажа үрдихэ гээшэ гүб, али үгы гү... Үгы, байзагтыши: урид Зүүн-Сибириингээ институдай барилгын факультедтэ орожо абаһууб. Сэгнэлтэнүүдни даб дээрээ ямаршьегүйл даа. Саашадаа ямар байха юм ааб. Шалгалта шангахан лэ байна, — гээд хүхюутэйгээр энеэбхилнэ. Хэды һайхан хүсэл, бодол түрэжэ, хэды холоһоо ерээ гээшэб!

Баһа сэрэгэй албанһаа табигдажа гү, али сэхэ ажал дээрэһээ ерэһэн хүдэр улаан хүбүүд харагдана. «Албанай гү, али ажалай амта урид таняад, шалгалта барижа туршахада дээрэ шэнги»,— гээд тэдэнэй нэгэниинь хэлэхэ юм.

Ажаглахада, нютаг бүриин, янза бүриин залуушуул бүхы аудиторинуудта оронхой һуунад, хаба шадалаа, эрдэм мэдэсээ одоол бүхы байһан соонь дэлгэжэ харуулнад, хүндэшэг асуудалай хүрэжэ ерэхэдэ, хүлэрэлгэншье тохёолдоно ха. Тиигээд энэ хүлэрһэнөө харюулжа, эрхим һайн сэгнэлтэ абаашад дэбхэншээхэһээ наагуур болоолдон, таһаг сооһоо гаража ерэнэд. Эдэниие харахадаа, дунда һургуули дүүргээшэдэй — эрдэмтэд, мэргэжэлтэдэй шэнэ залуу халаанай хэды элбэг болоһые баясан мэдэрхээр лэ.

Тиин шалгалтын комиссиин харюусалгата секретарь, техническэ эрдэмэй кандидат нүхэр Б. А. Балдаевтай уулзажа, хэдэн асуудал табихадамнай, тэрэ иигэжэ хөөрэбэ:

— Жэл бүри технологическа институдта олон залуушуулай ороходо хүсэлэнтэй байһаниинь юугээр тодорхойлогдоноб гэхэдэ, орон доторнай техническэ ехэ дэбжэлтэ, хүгжэлтэ боложо байна бшуу. Мүнөө жэлдэ Улаан-Үдын һургуулинуудые дүүргэгшэдһээ, республикын аймагуудһаа илангаяа олон ... гэнүүд ороо. Ондоо тээһээшье ... дүүлгэнүүд абтаа.

— Мүнөө жэлэй институдта ... го үшөө ямар илгаатай гээшэб?

— Гэгээрэлэй министерст... зуушалгаар институдай бэшэ, ... рин дунда һургуулинуудай ... нарые мүнөө жэл шалгалтын ху... мэридэ хабаадуулаабди. Тэдэнэр ... нарин нягтаар, шангахана... шалганад.

Үшөө юуб гэхэдэ, мүнөө жэл... дөө нютагуудһаа ерээшэд гор... үхибүүдһээ дутуугүй һайн мэдэ... байһанаа харуулаа,— гэжэ ... Балдаев харюусаба.

Эрдэм тээшэ эрмэлзэһэн за... шуулай урда дээдэ һургуули... үүдэнүүд үргэнөөр сэлеэтэй... бэрхэнь түрүүлэгшэ ааб — т... лэ орожо амжахань гээшэ ааб ...

Р. ЦЫБИКОВ.

ЭРХИМҮҮДЫНЬ ШАЛГАРХА

Фоторепортаж

Буряадай хүдөө ажахын институдай коридор соо хон жэн. Уужам һаруул таһалгануудта орохынгоо урда тээ залуушуул ганса өөртэнь лэ мэдээжэ бодолдо диилдэнхэй, абяагүйхэн зогсонод ха. Нэгэ хэды минута үнгэрхэ. Шалгалта барихаа суглараһан хүбүүд, басагад гэгээн һаруул таһалгануудта шэмээгүйхэн орохо.

Үглөөнэй юһэн саг... Шалгалтын комиссиин түрүүлэгшэ А.И. Мошин 315-хи таһалгада орохые дурадхаба.

Хүбүүд, басагад амяа даранхай, шэмээгүй һууха юм. Ород литератураар найруулга. Уран зохёол эрхимээр мэдэхэһээ гадна, хэлэ бэшэгэй ёһо гурим, дүрим мэдэхэ хэрэгтэй ха юм. Тиигээд һаа, эрхим һайн найруулга бэшэхэш. Бүри үсэгэлдэр дахинаа уншаһан, бүри дүтөөр танилсаһан образуудшни заабол һанагдаад, сэдьхэл зүрхыешни аятай зохидоор жэгнэн дулаасуулжа байһандал гэхэ. Мүн даа. Жэшээнь, Татьяна Ларина, Пьер Безухов, Гриша Добросклонов, Павел Корчагин, Олег Кошевой болон олон бусадай гэрэлтэ һайхан образуудые мартаха аалши?!

Багша шэб шэнэ конверт задалаад, һонирхон уншана, Хүбүүд, басагад шэмээгүй шагнана. «Ажабайдалшни баатаршалга мэтэ һаруул һайхан». Одоо гоё темэ даа. Совет уран зохёолой дундаршагүй гүнзэгы жасаһаа абтаһан темэ. Эндэ һуугшадай олонхид баясана янзатай. Өөрынгөө үеын хүнүүд тухай бэшэхэдэ гоё ааб даа. Ажабайдалтайгаа жэшээдхихэш, аша туһатай үльгэр жэшээ абахаш.

Ерээдүйн агроном, зоотехник, инженер-механик болон экономистнууд. Дүрбэ, табан жэл үнгэрхэ... Эрхимээр шалгалта бариһан хүбүүд, басагад эрхим һайн мэргэжэлтэд болохо, хүдөө ажахые яһала урагшатайгаар хүгжөөлсэхэ бшуу.

Энэ шалгалтада оронэймнай зүг бүхэнһөө, жэшээнь, Яхад, Тува, Эрхүү, Магадан, Амурска область болон Хабаровска хизаарһаа ерэжэ, эрдэм бэлигээ туршалсажа байна.

Е. ЗАХАРОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: ерээдүйн зоотехнигүүд ород хэлэ ба литератураар сочинени бэшэжэ байна. Хэжэнгын аймагай Дээдэ-Хэжэнгын дунда һургуули дүүргэһэн Цырема Сультимова биологёор шалгалта тушаана. Тэрэ агрономой мэргэжэл абаха хүсэлэнтэй.

Авторай фото.

Договорые дэмжэнэ

КЕЛЬН. (ТАСС). Городой гол үйлсэнүүдэй нэгэн бологшо Шильдергасс гудамжада Баруун Германиин эб найрамдалай бүлгэмэйхидэй, гадна сэрэгэй алба хэхые буруушаагшадай холбооной нютагай организацинуудай эмхидхэһэн митингдэ Кельнын олон хүн зон сугларaa. Советскэ Союзай ба ФРГ-гэй хоорондо Москвада 1970 оной августын 12-то гар табигдаһан договорые, тэрэшэлэн аюулгүйн асуудалнуудаар ниитэ Европын зүблөө зарлаха тухай дурадхалые дэмжэхын тулада митинг үнгэргэгдэһэн байна.

Мянга гаран хүнэй гар табиһан хандалга соонь иигэжэ онсолон тэмдэглэгдэнхэй. СССР-эй ба ФРГ-гэй хоорондохи договорые түргэнөөр эсэслэн баталуулха, томо капиталай партинууд бологшо ХДС/ХСС-ые тойрон бөөгнэрһэн хархис хүсэнүүдэй һанаашалгануудта эрид шанга харюу сохилто үгэхэ хэзээ хэзээнэйхиһээ шухала болоод байна.

Арадай сүлөөрэлгын фронтын программа

АДЕН. (ТАСС). Дофарай зүүн талын хубидахи Рехьют городто июниин һүүл багаар арадай сүлөөрэлгын фронтын гурбадахи съезд боложо, Персидскэ тохойн эзэмдэгдэһэн нютагуудые сүлөөлхэ арадай фронтын ажал ябуулгын программые батлан абаа һэн. Тус программа эндэ толилогдобо.

Персидскэ тохойн зонодохи социальна ба экономическа эрхэ байдалда программа соо шэнжэлэл хэгдэнэ, энэ районд бүхы түхэл янзын колониализмые, элдэб угсагаатануудай шанга засагууд болон феодализмые усадхаха шухала байһан тухай онсолон тэмдэглэгдэнэ. Энэ районие хүсэд бэеэ даанхай байдалтай болгохо, арадай-демократическа түхэлтэй захиргаа тогтоохо, бэеэ даанхай национальна экономико байгуулха, бага яһатанай бүхы эрхые найдамтайгаар хангаха гэжэ программын ёһоор хараалагданхай.

ГДР-эй МИД-эй түрүүлэгшын буруушаалга

БЕРЛИН. (ТАСС). Сэрэгэй демонстрацинуудые хэхын тулада Баруун Берлинэй газарые хэрэглэлгэдэ эсэргүү эрид шанга буруушаалга ГДР-эй МИД-эй түлөөлэгшэ мэдүүлээ. АДН агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор НАТО-гой гэшүүн оронуудай хэдэн зуун офицернүүр-резервистнүүд — Ганноверто (ФРГ) болоһон «съезддэ» хабаадагшад тусхай самолёдоор Баруун Берлин ерэхээр хүлеэгдэнэ бшуу.

Энэ аяншалга Баруун Берлинэй ёһо гуримые бүдүүлигээр эбдэһэн ябадал болоно, тиимэһээ эрид шангаар буруушаагдаха ёһотой гээд мэдүүлгэ соо онсолон тэмдэглэгдэнхэй.

Иимэ харата муухай аяншалалгануудые болюулха тухай ГДР-эй МИД-эй түлөөлэгшэ тон шанга эрилтэ хэһэн байна.

ХИЛЫН Саанаһаа

РАДИО ТЕЛЕФОН ТЕЛЕГРАФ

Ядерна зэбсэггүй дэлхэйн түлөө

ТОКИО. ТАСС-ай корр. Ю. Вдовин иигэжэ дамжуулна:

Американ атомна бомбын Нагасаки дээрэ унахада, 26 жэлэй урда тээ усалтан наһа барагшадай дурасхаалда зорюулагдаһан ёһолол «Ядерна зэбсэггүй дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангахын түлөө гэһэн уряатайгаар августын 9-дэ энэ городто болоо. Тиихэдэ городто болоһон атомна түймэрэй үедэ 70 мянга шахуу хүн шатажа үхэһэн байгаа. Мүнөө оройдоол 43.736 хүнэйнь нэрэ мэдээжэ болонхой. Усалтан наһа барагшадай памятник доро хадагалагдажа байдаг списогтэ үшөө 2.035 хүнэй нэрэнүүд нэмэжэ бэшэгдэжэ. Тэдэнэй 1.075-ниинь бүри һаяхан мэдээжэ болоһон байна.

11 час хоёр минутада — 26 жэлэй урда тээ город дээрэ атомна бомбын тэһэрһэн сагта городой бүхы сүмэнүүдэй хонхонууд наяраа. Рейддэ байһан суднануудай сиренэнүүд абяа гараа. Усалтан наһа барагшадай памятнигай дэргэдэ суглараһан 6 мянга гаран хүн абяа анирггүйгөөр зогсон жагсажа, атомна бомбодолгоһоо хохидогшод тухай һанан дурдаа.

Бомбодолгын үедэ хохидогшодой нэгэн «Эб найрамдалай тангарига» ёһололой үедэ уншаһан байна. Дайнай болодоггүй, ядерна зэб... орон дэлхэйн түлөө тэмсэл үр... лүүлхэбди гэжэ тангаригаа б... үгэнэбди гээд тэрээн соонь ... дэнхэй.

Энэ тангаригай текст ООН-ой ... шүүн бүхы гүрэнүүдтэ эльгэ... юм.

Хиросима ба Нагасаки дээрэ ... кан 2 атомна бомбын унахада, ... мянга шахуу хүн усалтан наһа ... раһан байгаа. Атомна бомбо... хойшолонгуудһаа боложо хүн... нөөшье үхэжэл байһаар. Нага... нёдондо жэлдэ 101 хүн энэ ... гаанаар наһа бараһан байна.

А. Садат үгэ хэлэбэ

КАИР. (ТАСС). Араб социалис союзай ЦК-гай заседаниин августын 8-да болоходо, АСС-эй түрүүлэгшэ, Арабуудай Нэгэдэмэл Республикын президент Анвар Садат үгэ хэлээ.

МЕН агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Садат үгэ хэлэхэдээ, орон доторхи мүнөөнэй политическэ ба сэрэгэй байдалые шэнжэлээ. Дүтын Зүүн зүгтэхи арсалдаа тулалдаа политическэ талаар гуримшуулха зорилгоор энэ оной февральда өөрынгөө гаргаһан үүсхэлые ОАР урда мэтэ баримталһаар гээд тэрэ мэдүүлээ. Энээнтэй дашарамдуулан, Суэцкэ каналаар дэлхэйн оронуудай суднаар ябалгые һэргээхээр ОАР-ай бэлэн байһые президент лаблаа. Каналые нээлгэ эзэмдэгдэһэн бүхы араб газар нютагуудһаа израиль сэрэгүүдые хүсэдөөр гарган, арсалдаа тулалдаае усадхаха замдахи түрүүшын шата боложо үгэхэ ёһотой гээд тэрэ онсолон тэмдэглээ.

ОАР тохомойшье шэнээн газараа бусадта үгэхэгүй, өөрынгөө гүрэнэй хилэнүүд тухай асуудал хэн нэгэнтэй зүбшэн хэлсэхэгүй гээд ОАР-ай президент нэмэжэ хэлэһэн байна.

Израилиие Холбоото Штадуудай дэмжэдэг американ политическэ ажал ябуулагшадтай холбооной байдаг тушаа тогтоходоо, Садат иигэжэ мэдүүлээ. Израиль эб найрамдал тогтоохые оролдоногүй, ... толон эзэмдэхэ эрмэлзэлгэ га... гэжэ бүхы дэлхэй дээрэ м... болоод байһанай һүүлээр Дүтын ... зүгтэхи арсалдаа тулалдаанда ... раар хандадаг байһанаа США ... тодоор тодорхойлхо ёһотой.

Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалы... римшуулгын талаар 1971 он ... хэхы жэл болохо ёһотой гээд ... ай президент заагаа.

Советскэ Союзтай ОАР-ай хан... рисаатай, харилсаа холбоотой ... тушаа Анвар Садат мүн лэ хэлэ... байна. Сүлөөрэлгын түлөө тэмсэ... дэнь ОАР-та Советскэ Союз ... ческэ, экономическа, сэрэгэй ... ламжа үзүүлнэ гээд тэрэ онсо... тэмдэглээ. Хоёр ороной поли... юрэнхы гол ёһонууд ба хараа ... нуудта үндэһэлдэг гээд Садат ...

ОРШОН БАЙДАЛ ШАХАРДУУ ШАНГА ЗАНГААРАА

ЛОНДОН. (ТАСС). Белфастын хүн зоной ба Англиин солдадуудай, Хойто Ирландиин полициин хоорондо шэнэ тулалдаанууд Спрингфилд Роуд үйлсэдэ августын 8-да болоо. Энэ үйлсэдэ полициин участок байдаг юм. Августын 3-да участок шадар автофургониие солдадуудай буудахада, зургаан үхибүүнэй эсэгэ 28-тай Гарри Торнтон гэжэ хүдэлмэришэн алуулһан байгаа.

Белфаст, Лондондерри, Ольстерой бусад городуудтахи байдал шахардуу шанга зангаараа. Үгытэй католигуудые байлгаха, католик шажантай хүн зондо ба гражданска эрхын түлөө хүдэлөөндэ хабаадагшадта эсэргүү хашалта хэһээлтэ шангадхахын тулада засагаархидай хэрэглэдэг харата ябуулгануудые эмхидхэхэ зорилгоор протестантска хэтэрмэ этэгээдүүд августын 12-то ээлжээтэ жагсаал хэхээр түсэблэһэн байгаа. Тэрэниие хорихо тухай католик шажантай хүн зоной хэһэн эрилтые дүүргэхэһээ Хойто Ирландиин засагаархид арсаһан байна.

Тиихэ үедэ Ольстер руу сэрэгэй шэнэ подразделенинүүд эльгээгдэнэ. Хойто Ирландидахи Англиин армиин тоо ойрын үдэрнүүдтэ 13 мянган хүн хүрэтэр олон болгогдохонь.

Сэрэгүүд ба полициинхид «алуургшадые» бэдэрнэбди гэһэн шалтаг баряад, Ольстерой элдэб городуудта нэгжүүл хэжэ, хүнүүдые арестожа байһаар. Хашаха, хэһээха, ... жээнүүдые абалгада «Ольсте... хамгаалха нолк... гэдэгэй алба ... хабаадалсана. Тэдэнэй олонхин... яхан тараагдаһан протестантска ... толгын отрядуулай гэшүүд юм.

Мароккын шэнэ правительство

РАБАТ. (ТАСС). Урдын ... министр Карим Ламрани ... Мароккын шэнэ правительствы... гуулагдаһан тухай эндэ соносх...

Мароккын шэнэ кабинет 15 ... нистрһээ бүридэнэ. Урдань дот... хэрэгүүдэй министр байһан М... мед Уфкир национальна обор... министрээр томилогдоо. Абдель ... Филали гадаадын хэрэгүүдэй ... нистр, Мехди Бен Бушта дот... хэрэгүүдэй министр, Маати ... хүдөө ажахын ба национальна ... жэлтын министр болоо.

ПРАВДА·БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Коммунист үбһэ хуряалга дээрэ» гэһэн түрүү бэшэг. Эб найрамдал, хани барисаан, харилсаа холбоон тухай СССР Индиин республика хоёрой хоорондохи договор.

Хоёрдохи хуудаһанда: тусхай таһагай материал. «КПСС-эй XXIV съезд үйлэдбэри хүтэлбэрилхэ асуудал тушаа» гэһэн АПН-эй материал. Редакцида ерэһэн бэшэгүүд.

Гурбадахи хуудаһанда: «Поэдэй түрэһэн нютагта» гэһэн ТАСС-ай фоторепортаж. Хилын саанаһаа абтаһан мэдээсэлнүүд. С. Дарееэй «Һайн сэдьхэлтэн» гэжэ статья.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: нютаг нютагай һонин. Спорт.

ЭНХИР КРАН

МОСКВА ХАРУУЛНА: 14.00—орон доторхи һонин. 14.05—концерт. 15.15 — һурагшадта зорюулагдаһан дамжуулга. 15.40—телезүжэг. 17.20—спортын һонин. 18.05—орон доторхи һонин. 18.15—кинофильм.

УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА: 20.00—телепанорама. 20.20—хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдтэ зорюулагдаһан дамжуулга. МОСКВА ХАРУУЛНА: 21.30—концерт. 22.05—орон доторхи һонин. 22.15—хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдтэ зорюулагдаһан дамжуулга. 22.35—концерт. 22.55—кинофильм. 00.50—концерт. 01.30—футбол. Польшо СССР-эй суглуулагдамал команданууд.

ФУТБОЛ

ТЭРЭЛ ҺУУРИДАА ҮЛЭБЭ

СССР-эй футболистнуудай «А» классай хоёрдохи бүлэгтэ наададаг командануудай хоорондо ээлжээтэ—хорин хоёрдохи уулзалга августын 6-да үнгэргэгдэһэн байгаа. Эндэ хамтадаа 18 команда түрүү һууриин түлөө наадаһан байна. Ганса Томскын, Курганай футболистнууд энэ үдэр наадаагүй, амарһан байха юм.

Уулзалгын дүн хаража үзэхэдэ, эндэ Красноярскын футболистнууд наадан бүхэндөө амжалта туйлажа, һүүлэй хэдэ хэдэн уулзалгануудта айлшаар ерэһэн командануудаа ехэ тоотойгоор шүүгээд лэ табижа эхилбэ. Ээлжээтэ энэ нааданда эдэнэр Семипалатинскын футболистнуудые аяар 5:0 гэһэн тоотойгоор шүүжэ, дүн хамта 42 очко абажа, мүрысөөнэй таблицые толгойлбо. Мүнөөдөө «Томлес» командын футболистнууд хоёрдохи һуурида гараба.

Нүгөөдэ командануудхэр зэргэ наадажа, хэдыдэхи һуури эзэлжэ ябанаб гээд хаража үзэхэдэ, иимэ байна. Гурбадахи һуурида гараад ябаһан «Иртыш» командын футболистнууд Новосибирск айлшалхадаа, талмайн эзэдые 1:0 тоотойгоор шүүжэ, нэгэ һуури урагшаа дабшаһан байна. Мүн «Амурай» футболистнуудта айлшалһан Хабаровскын команда уулзалгаяа 0:0 гэһэн тоотойгоор түгэсхэһэнэй удаа, нэгэ табсан гэдэргээ сухарижа, талмайн эзэд урагшаа дабшажа гараһан байха юм. Мүн өөрынгөө стадион дээрэ наадаһан Ангарск хотын «Старт» эдэнэртэ ерэһэн «Сахалин» командатай тэнсэһэнэй удаа тэрэл һууридаа үлэбэ. Манай нүгөөдэ хүршэнэр—Шэтын футболистнууд «Вулкан» командые 1:0 тоотойгоор шүүжэ, мүн лэ нэгэ табсан урагшаа дабшаһан байна.

Манай «Сэлэнгын» футболистнууд «Луч» командатай тэнсэһэнэйнгээ удаа дахин лэ тэрэл юһэдэхи һууридаа, гурбадахяа үлэхэ баатай болоо. «Восток» командын футболистнууд Эрхүүгэй командада 1:0 тоотойгоор шүүгдэһэн дээрэһээ нэгэ һуури гэдэргээ сухарижа, урда ороод ябаһан командануудай хойно дахинаа үлэбэ. Адлирхуу тооной очкотой болоһон Барнаул, Целиноград хотын футболистнууд хоорондоо наадахадаа, уулзалгаяа 1:2 гэһэн тоотойгоор дүүргээ. Эндэ айлшаар ерэһэн Целиноградай футболистнууд шүүжэ, эдэнэрэйнгээ урдань оробо. «Металлург», «Трактор» командануудай наадан 2:1 тоотойгоор дүүрэһэн байна. Доро августын 6-да үнгэргэгдэһэн нааданай мүрысөөнэй таблица толилогдобо.

Манай «Сэлэнгэ» ээлжээтэ наадаяа Южно-Сахалинск хотын «Сахалин» командатай үсэгэлдэр үнгэргэбэ. Дүнгынь удаадахи номерто уншахат.

Т. БАДМАИН.

Команданууд	Наадаа	Шүүгээ	Тэнсээ	Шүүгдээ	Бүмбэгэ	Очко
1. «Автомобилист» Кр.	22	13	3	6	44—21+23	42
2. «Томлес» Томск	21	12	5	4	26—14+12	41
3. «Иртыш» Омск	21	12	3	6	29—17+12	39
4. СКА Хабаровск	22	10	9	3	20—11+ 9	39
5. «Амур» Благов.	22	9	9	4	22—12+10	36
6. «Спартак» Семип.	22	10	6	6	28—24+ 4	36
7. СКА Шэтэ	22	10	4	8	23—16+ 7	34
8. «Старт» Ангарск	22	8	9	5	17—10+ 7	33
9. «Сэлэнгэ» У-Үдэ	22	7	10	5	23—17+ 6	31
10. «Луч» Владив.	22	7	10	5	21—18+ 3	31
11. «Аэрофлот» Эрхүү	22	9	3	10	18—27— 9	30
12. «Восток» У-Камен.	22	7	8	7	18—13+ 5	29
13. «Сахалин» Ю-Сах.	22	6	8	8	15—24— 9	26
14. «Динамо» Целин.	22	7	5	10	20—32—12	26
15. «Дзержинец» Нов.	21	7	4	10	18—23— 5	25
16. «Динамо» Барнаул	22	6	6	10	28—31— 3	24
17. «Трактор» Павл.	22	4	9	9	20—26— 6	21
18. «Металлург Н. Куз.	22	4	8	10	16—32—16	20
19. «Зауралец» Курган	21	2	9	10	16—28—12	15
20. «Вулкан» П. Камч.	22	0	8	14	7—32—25	8

СПОРТЫН ҺОНИН

☆ ФУТБОЛ. Москвагай «Спартак» команда үнгэрэгшэ амаралтын үдэр В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ түбэй стадион дээрэ Ростов-на-Дону хотын футболистнуудтай түгэсхэлэй наада үнгэргэхэдөө, 1:0 тоотойгоор шүүжэ, СССР-эй дамжуулгын кубогта юһэдэхеэ хүртэбэ. «Спартак» командын добтологшо Киселев наадынай хоёрдохи хахадта арбаад метрһээ нэгэ бүмбэгэ сохижо оруулһан байгаа.

☆ ТЕННИС. Люксембург хотодо Европын түрүү һуури эзэлхэ мүрысөөндэ манай спортсменүүд һайнаар наадажа ерэбэ. Москвагай Ольга Морозова Тбилисиин Александр Метревели хоёр наадагшадай дундаһаа шалгаржа, алтан медальнуудта хүртэһэн байна.

☆ ВЕЛОСИПЕД. Харьков хотын «Динамын» велосипедистнүүдэй мүрысөөндэ хабаадалсаһан «Металлист» клубай спортсмен, СССР-эй спортын мастер Павел Ковальчук гэгшэ 100 километрэй зайе 2 час 25 минута 13,85 секунда соо гаталжа, оронойнгоо рекордые 2,5 минутаар һайжаруулба.

☆ ШАТАР. Дэлхэйн чемпион Борис Спасский «Локомотив» бүлгэмэй командын шатаршадые толгойлжо, оронойнгоо түрүү һуури эзэлхэ мүрысөөндэ хабаадалсахань. Оронойнгоо дурасхаалта кубок, түрүү һууриин түлөө үгтэхэ медалиин түлөө «Спартак», «Авангард», «Буревестник», «Труд», Зэбсэгтэ хүсэнүүдэй командануд хабаадалсаха юм. Шатаршад Леонид Штейн — «Авангард», Марк Тайманов «Буревестник» командые толгойлхо юм.

☆ ХҮНДЭ АТЛЕТИКЭ. Эстониин хүндэ атлетикын гимнаст Георг Тенно гэгшын дурасхаалда зорюулагдаһан мүрысөөн штанг үргэлгөөр үнгэргэгдэһэн байгаа. Эндэ Эстониин мэдээжэ атлет Ян Тальтс (хүндэ шэгнүүртэй) дүн хамтадань 585 килограмм үргэжэ, Москвагай Валерий Якубовскиин һаяхан тогтооһон рекордые 17,5 килограммаар нэмээб...

Баруун Германиин Л... хотодо «Балтикын кубог... хүртэхын түлөө үнгэргэгдэ... мүрысөөндэ совет ороной шта... гистнууд алдаршаба. Ма... ороной спортсменүүд ю... шэгнүүртэн сооһоо зургаан... шалгаржа, түрүү һуури эзэ... Спортсменүүд—Львовһоо ... һон Адам Гнатов, Минскын Р... фаил Беленков, Москв... Мухарби Киржинов, Украин... Борис Павлов, Первоура... скиин Василий Колотов, Мо... вагай Валерий Якубовский ... шэд шалгараа.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Хайрата эхэ

Цыренжап ЖАНЧИПОВАГАЙНЬ

наһа бараһантай дашарамдуулан, ехээр шаналжа байһа... доцентнэр Чимитдоржиевуудта, тэдэнэй бүлэнэртэ Буряад... багшанарай институдай коллектив элирхэйлэн мэдүүлнэ.

Манай адрес, телефонууд

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора—54-54, приёмная—54-93, зам. редактора—68-08, зам. редактора—62-62, ответ. секретаря—50-52, зам. ответ. секретаря—66-76, отделы: партийной жизни—60-91, сельского хозяйства—64-38, 63-86, пропаганды и агитации—56-23, промышленности и строительства—61-35, советского строительства и быта—69-58, культуры и школ—60-21, писем и рабселькоров—67-81, информации—34-05, общественная приёмная—56-62, машинное бюро—57-63, фотолаборатория—33-61.

Н-01511. Заказ № 102...